

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ
5 ดี ฟรีเหมียม ของครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

รวิวรรณ วงศ์มณี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2565

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ
5 ดี ฟรีเหมียม ของครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

นางสาวรวีวรรณ วงค์มณี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนว
ทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เสนอโดย นางสาววิวรรณ วงค์มณี
เป็นส่วนหนึ่งการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล)

วันที่ 25 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ มอนโรสง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชชาติ พยอม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล อาจารย์ ดร.สรรัชย์ ชูชีพ
ชื่อนักศึกษา	รวิวรรณ วงศ์มณี
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี และ 2) เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 87 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.980 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงามเหมาะสมกับบริบทพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ และลำดับสุดท้าย คือ มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จสมบูรณ์อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนติ เถลยวาเรศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนื่องพะยอม และอาจารย์ ดร.ธันยนันท์ ทองบุญตา ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและคุณภาพของเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ เจ้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราที่ผู้ค้นคว้าอิสระได้ใช้อ้างอิงทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แต่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ จนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอมอบให้แก่ผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการศึกษาในโอกาสต่อไป

รวีวรรณ วงศ์มณี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	12
ความหมายของการศึกษานอกระบบ.....	12
ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย.....	14
หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	15
ความสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	18
นโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	20
หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย....	22
ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย.....	22
หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ.....	24
ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่.....	25
จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น.....	26
วิธีการสอนผู้ใหญ่.....	27
การประยุกต์จิตวิทยามาใช้ในการสอนผู้ใหญ่.....	29
วิธีการจัดการศึกษานอกระบบ.....	31
วิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล.....	32

บทที่ 2 (ต่อ)	
ความหมายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล).....	34
หลักการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล).....	34
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล).....	34
บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล).....	35
การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล (กศน. ตำบล).....	36
นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม.....	40
องค์ประกอบการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	62
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	83
สมมติฐานการวิจัย.....	83
วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
สรุปผล.....	85
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	92
 บรรณานุกรม.....	 94
 ภาคผนวก.....	 98
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	114
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	116
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือในการวิจัย.....	122
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
 ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	 137

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 61
ตาราง 2	จำนวนร้อยละของ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรีที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน..... 70
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม ประกอบด้วย 5 ด้าน..... 71
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (good teacher)..... 72
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)..... 75
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)..... 75
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership)..... 77

ตาราง 8	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ฟรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation).....	78
ตาราง 9	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี ฟรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ.....	79
ตาราง 10	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ฟรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ.....	80
ตาราง 11	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....	82

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมยุคปัจจุบัน ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งปัจจัยสำคัญที่เป็นศูนย์กลางการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงต้องนำกระบวนการการศึกษาและการเรียนรู้มาใช้เป็นแกนหลัก ในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชาติ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาคนหรือทรัพยากร มนุษย์ให้สมบูรณ์ ต้องมีกระบวนการในการจัดการศึกษาตั้งแต่เกิดถึงตาย การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาในห้องเรียน นอกห้องเรียน และศึกษาจากแหล่งความรู้ทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อสร้างคน ให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 15) ตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มีการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะต้องมีการผสมผสานกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพคนได้อย่าง ต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทย การจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามนั้น เป็นหน้าที่ที่รัฐต้องดำเนินการ เพื่อพัฒนา ทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะในการประกอบอาชีพ ของประชาชน สำหรับเป็นต้นทุนทางปัญญาทำให้ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นำไปสู่ความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศ ที่ต้องมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศนานาประเทศ และท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า ก) ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพ ประชาชนของประเทศ ถือว่ามีความจำเป็นและถือว่าเป็นภารกิจหน้าที่ที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง ที่รัฐจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในมิติ ต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาและการเรียนรู้ การทำนุ บำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2564, หน้า 2)

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่ต้องรับผิดชอบดูแลในเรื่องของการจัด การศึกษา รวมทั้งการพัฒนาพลเมืองของประเทศ จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 4 การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการ ทางการศึกษา มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่าง ทัวถึงและเท่าเทียมในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิตให้กับประชาชน และมีเป้าหมายให้ประชาชน ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและ ต่อเนื่อง อีกทั้งสถานศึกษาในภูมิภาคและในท้องถิ่น มีการยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา และการให้

บริการแก่เด็กด้อยโอกาส และคนพิการ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งด้านการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ก, หน้า 1)

โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 25 ระบุไว้ว่า “รัฐจะต้องส่งเสริมการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบให้แก่ประชาชน รวมทั้งดำเนินงานจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ให้ทั่วถึงเพียงพอ และมีคุณภาพตาม มาตรา 29 ที่ระบุให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันสังคมอื่นๆ สถานประกอบการมีหน้าที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมความรู้ เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา เกิดการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สามารถเลือกสรรวิทยาการต่างๆ และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน นำมาใช้ในการศึกษาหาความรู้ หรือเป็นแหล่งข้อมูลทำให้เกิดการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและตรงกับความต้องการของคนในชุมชน ร่วมหาวิธีในการสนับสนุนส่งเสริม เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาระหว่างชุมชน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 7-9) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นจะให้ความสำคัญแหล่งเรียนรู้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันพัฒนาและมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ที่ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นการส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้เรียนผู้รับบริการที่มีวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน รวมทั้งมีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนผู้รับบริการ ในการต้องการเรียนรู้ ตลอดจนมีวิธีการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน สามารถใช้ในการรองรับวุฒิทางการศึกษา หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือวัดระดับการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย มีการส่งเสริมให้มีการเทียบระดับการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตของบุคคล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต อย่างต่อเนื่อง ตามโอกาส ความสนใจ ความพร้อม ความต้องการ และศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แหล่งเรียนรู้ จึงนับได้ว่ามีความสำคัญมาก ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และยังถือว่าเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้แก่ประชาชน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย จากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่เหมือนกันในการที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้

เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาและให้บริการแก่ผู้เรียน อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ยังเป็นสถานที่ในการศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าหาข้อมูล และทำให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายสำคัญในการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลขึ้น สำหรับให้เป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) จึงถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ประกาศจัดตั้งขึ้นใหม่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย แหล่งเรียนรู้ราคาถูก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหรือแขวง พ.ศ. 2553 มีการดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ถูกจัดตั้งขึ้นในทุกตำบล แทนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเดิม ที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นหน่วยงานในสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน. อำเภอ) มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในรูปแบบกลุ่มสนใจ กลุ่มวิชาชีพ พระยาศรี การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานตามนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลกำหนด เช่น การจัดโครงการศูนย์ดิจิทัลชุมชน การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้กับประชาชนในระดับตำบล อีกทั้ง กศน. ตำบลยังเป็นสถานที่ถ่ายทอดประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้เครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกรูปแบบ และมีการบูรณาการร่วมกันกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงเกิดประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553, หน้า 1)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งความต้องการของประชาชนและชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย ฝึกให้ประชาชนคิดเป็น แก้ปัญหาได้ วิเคราะห์ได้ และตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยมี กศน. ตำบล เป็นกลไกในระดับพื้นที่ที่มีการดำเนินงานกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยตรง มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีรูปแบบการพัฒนา

กศน. ตำบล อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนาครู กศน. ตำบล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภายใน กศน. ตำบล การเสริมสร้างและให้ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ และที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมี องค์ประกอบของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบูรณาการประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา และขยายบทบาทการดำเนินงานของ กศน. ตำบล เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกในการพัฒนา ศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงครอบคลุม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีการนำรูปแบบมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ทั้ง 5 ด้าน โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้ มีแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านครูมี สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน.ตำบล สะอาด สวยงาม เหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ 4) ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพ 5) มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ก, หน้า 1)

จากแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียมทั้ง 5 ด้านและ สภาพปัญหาที่พบว่า กศน. ตำบล บางแห่งยังไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของครู กศน. ตำบล ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้เกิดการศึกษา ตลอดชีวิต อีกทั้ง กศน. ตำบล ยังจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของคนในชุมชน ช่วยส่งเสริม และตอบสนองความต้องการของชุมชน ทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน ตลอดจนครู กศน. ตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาหาความรู้ ของชุมชน (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ข, หน้า 2)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี และผลการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวางแผนพัฒนา กศน. ตำบล ให้เป็น กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดสระบุรี และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางการขับเคลื่อน กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ข, หน้า 2)

ตัวแปรอิสระ

(independent variables)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1. เพศ
2. อายุ
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม

(dependent variables)

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี
1. ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการ
4. ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำนวน 111 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี, 2564, หน้า 4)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของทาโรยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 87 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) น้อยกว่า 30 ปี
- 2) 31 - 40 ปี
- 3) 41 - 50 ปี
- 4) 51 ปี ขึ้นไป

2.1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5 -10 ปี
- 3) 10 ปี ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี 5 ด้าน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ก, หน้า 2) ดังนี้

2.2.1 ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

2.2.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน.ตำบล สะอาด สวยงาม
 เหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้

2.2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ

2.2.4 ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
 ได้อย่างมีคุณภาพ

2.2.5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล
 ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ตามแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงาน กศน.
 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ข) ประกอบด้วย การพัฒนา
 กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน
 ที่มีคุณภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงาม เหมาะกับบริบท
 ของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ
 4) ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ
 5) มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล
 ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรีและ
 สถานศึกษาในสังกัดนำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูล ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา
 กศน. ตำบล 5 ดี พรีเมียม ให้เป็นต้นแบบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 ให้มีคุณภาพต่อไป

2. สถานศึกษานำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา และแก้ไขปัญหา
 ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) สังกัด
 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรีให้เป็นไปตาม
 นโยบายการขับเคลื่อน กศน. ตำบล สู่ กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ต่อไป

นียมศัพท์เฉพาะ

กศน.ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) ที่เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งด้านการจัดการศึกษาพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ให้บริการแก่ประชาชนในตำบล โดยมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีองค์ประกอบครบตามแนวทางการดำเนินงาน กศน.ตำบลต้นแบบ

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม หมายถึง การบริหารจัดการและพัฒนา กศน. ตำบล เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษา กศน. อย่างมีคุณภาพโดยเน้นการพัฒนาการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ** หมายถึง พฤติกรรมของครูซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทศนคติ และแรงจูงใจ ของบุคลากรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น โดยครู กศน. ตำบล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานต้นสังกัด ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนาด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความสามารถ และทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้มีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการศึกษและการเรียนรู้

2. **ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงาม เหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้** หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ ให้มีความสะอาด เหมาะสม มั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย โดยยึดหลัก 5 ส. และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีสื่ออุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมตามภารกิจที่กำหนด

3. **ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ** หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมที่ครู กศน. ตำบล หรือผู้เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย มีผลเชิงประจักษ์โดดเด่น และมีการปฏิบัติที่ดี มีการบูรณาการโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4. **ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ** หมายถึง การร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลองค์กร ที่เกี่ยวข้องกันในทุกระดับ มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันคือการส่งเสริมการเรียนรู้

พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน มีการจัดกิจกรรมร่วมกันในระดับพื้นที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ กศน. ตำบล อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง มีอาสาสมัคร กศน. ตำบล อาสาสมัครส่งเสริมการอ่านและอื่นๆ เพื่อร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของ กศน. ตำบล

5. มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง หมายถึง การนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมเข้ามาบูรณาการ ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ พัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน มีการทดลอง พัฒนา โดยใช้กระบวนการปฏิบัติที่ดี เพื่อการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้/นวัตกรรมอาชีพ และนำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนามาใช้หรือเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ

ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต (กศน. อำเภอ) หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาอกระบบ ทั้งจัดการศึกษาพื้นฐาน จัดการศึกษาต่อเนื่อง และจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอ/เขต ทั้ง 13 อำเภอในจังหวัดสระบุรี

ครูศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยครู กศน. ตำบล ที่ได้รับแต่งตั้ง หรือมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล (กศน. ตำบล) เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนในตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งกำกับดูแล ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในพื้นที่อำเภอทั้ง 13 อำเภอในจังหวัดสระบุรี

ระบบ DMIS หมายถึง ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการของ กศน.ตำบล โดยมีครู กศน.ตำบลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการรายงานกิจกรรมต่างๆ ของ กศน. ตำบล

แผนปฏิบัติการ กศน.ตำบล หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทั้งงาน การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีครู กศน. ตำบล เป็นผู้จัดทำ

อาสาสมัคร กศน. ตำบล หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงาน ด้วยความเต็มใจ เสียสละช่วยเหลือ งานหรือกิจกรรมของ กศน. ตำบล เพื่อประโยชน์ให้ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงาน ด้วยความเต็มใจ เสียสละ ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในด้านการส่งเสริมการอ่านและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อประโยชน์ให้ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ภาคีเครือข่าย หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กร ที่มีเป้าหมาย ร่วมกันคิด วางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ในการทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้กับผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การจัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบที่เป็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นหลักสูตรระยะสั้น การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถที่จะเลือกเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ
 - 1.2 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.3 หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.4 ความสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.5 นโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 2.1 ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 2.2 หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ
 - 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
 - 2.4 จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น
 - 2.5 วิธีการสอนผู้ใหญ่
 - 2.6 การประยุกต์จิตวิทยามาใช้ในการสอนผู้ใหญ่
 - 2.7 วิธีการจัดการศึกษานอกระบบ
 - 2.8 วิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 3.1 ความหมายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)
 - 3.2 หลักการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)
 - 3.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)
 - 3.4 บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)

3.5 การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
(กศน. ตำบล)

4. นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม
องค์ประกอบการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. ความหมายของการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย ในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ตลอดจนระยะเวลาของการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549, หน้า 33) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ คือ เป็นกิจกรรมการศึกษาซึ่งจัดบริการการศึกษาให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาส พลาดโอกาส และขาดโอกาสในการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน โดยไม่จำกัดเพศ อายุ พื้นฐานการศึกษา กิจกรรมทางการศึกษา มีความยืดหยุ่นในเรื่องต่างๆ เช่น หลักสูตร วิธีการ กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ หลักสูตร ระยะเวลาของกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีความแตกต่างและมีความหลากหลาย ดังนั้นการศึกษานอกระบบจึงเกิดขึ้นมาจากความเชื่อพื้นฐานหรือปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตที่ว่าบุคคลได้รับการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ คือกระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งที่เป็นทักษะ ทักษะคิด และความรู้ ซึ่งสามารถทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนในระบบโรงเรียนทั่วไป รวมทั้งสมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไขความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การมีวินัย ความรับผิดชอบ และการสร้างความเชื่อมั่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้ระบุไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มผู้เรียนและผู้รับบริการและมีวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีหลักสูตร วิธีการจัดการและระยะเวลาเรียน หรือการฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับรองคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพิ่มจัดระดับผลการเรียน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 (2551, หน้า 1) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายความว่า เป็นการส่งเสริมการศึกษา สำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการตามวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีหลักสูตร รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น เหมาะสมตรงตามความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้รับบริการ ตลอดจนมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน สามารถรองรับวุฒิทางการศึกษา หรือใช้วัดระดับการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัยยังเป็นการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตของบุคคล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตตามความต้องการ โอกาส ความพร้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

วรรัตน์ อภินันท์กุล (2551, หน้า 172) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่า หมายถึงการจัดการศึกษาที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการระยะเวลาของการศึกษา รวมถึงการวัดประเมินผล โดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของบุคคลที่เป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2551, หน้า 196-197) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ หมายถึง มวลความรู้ประสบการณ์ และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งอาจจะเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียน ซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อหรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุที่พลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียน เมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่างๆ การศึกษาดังกล่าวนี้อาจจัดให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่ การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความรู้ด้านทักษะทางการประกอบอาชีพ ตลอดจนความรู้ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในด้านต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

สุมาลี สังข์ศรี (2551, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่า หมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบ ที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมดซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียนแต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่างๆ และประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้วที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม เช่น ประชากรวัยแรงงาน จนถึงผู้สูงอายุโดยไม่จำกัดอายุ วัย เพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพประสบการณ์และความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่องต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มี ความยืดหยุ่นในเรื่องระบบระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆไม่ว่าจะเป็นด้านอายุของผู้เรียน สถานที่เรียน

ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อมหยุดเรียนได้เมื่อมีความจำเป็น และกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประเภทนี้ไม่จำกัดเฉพาะสถาบันการศึกษาอาจเป็นหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 48) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบ คือ การศึกษาที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ หรือความสนใจโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านพื้นฐานทักษะในการประกอบอาชีพ และทักษะที่จำเป็นสำหรับความรู้ด้านอื่นๆ เป็นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษานอกระบบมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษาการวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้เรียน

จากความหมายของการศึกษานอกระบบดังกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง การจัดการศึกษาที่เน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้ได้รับความรู้ด้านพื้นฐาน ทักษะในการประกอบอาชีพและทักษะที่จำเป็น เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตเป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น และมีวิธีการที่หลากหลาย ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จ โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม ยืดหยุ่น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 6) ได้อธิบายความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยว่า เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต ตามสถานการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว สภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยลักษณะสำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการสอน ไม่มีใบประกาศนียบัตร ไม่มีสถานที่แน่นอน สามารถเรียนที่ไหนก็ได้

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (2551, หน้า 1) ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า

กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจความต้องการ โอกาสความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2551, หน้า 203) ได้ให้คำนิยามของการศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นการเรียนรู้จากการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว การทำงาน บุคคลต่างๆ สื่อมวลชน จากแหล่งการเรียนรู้และจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีข้อกำหนดด้านเวลา สถานที่และช่วงเวลา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตของตนเองตามความสนใจ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากการทำงาน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยไม่กำหนดหลักสูตร ระยะเวลาการเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

จากความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึง การศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง ตามความพร้อม ความถนัด ความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาสที่ตนเองมีโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคมสภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีระยะเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดเพศอายุ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกโอกาส ทุกสถานที่ และเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

3. หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547, หน้า 4 – 5) ระบุหลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา บุคคลไม่ว่าอยู่สถานภาพใด พื้นที่แห่งใดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสมอภาคกันตามปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อ 26 ด้านการศึกษา ความแตกต่าง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม แม้จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสในการที่จะได้รับการศึกษา แต่ก็มีได้หมายความว่า จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค การจัดการศึกษาจะต้องกระจายออกไปให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ มีรูปแบบหลากหลายเพียงพอสำหรับคนในสังคมเพื่อให้เลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ ควรเสนอโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาเท่าที่บุคคลพึงได้รับซึ่งอย่างน้อย ได้แก่ การศึกษาที่เป็นพื้นฐานของคนในกลุ่มสังคมนั้นๆ และจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้มีอาชีพและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

2. หลักการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยตามหลักการพัฒนาตนเองและพึ่งพาตนเองนั้น จะต้องจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เสนอข้อมูลที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องจัดเงื่อนไขให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนผสมกลมกลืนระหว่างชีวิตกับการศึกษา

3. หลักการบูรณาการเรียนรู้และวิถีชีวิต การศึกษาเป็นกระบวนการแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิตของมนุษย์ รวมถึงกระบวนการที่มนุษย์จะไปสู่จุดมุ่งหมายของตนด้วย คนที่มีการศึกษาย่อมจะเป็นคนที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีสามารถดำรงตนให้อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องไม่แปลกแยกไปจากชีวิตจริงของผู้เรียน มนุษย์จะต้องเรียนรู้ไปทำงานไป เป็นวงจรอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษานอกโรงเรียน บทเรียนต่างๆ เกิดจากสถานการณ์จริง ของผู้เรียน ฉะนั้น จะต้องพยายามพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในการจัดการศึกษาในพื้นที่ของตนเองหรืออย่างน้อยก็ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่คนในชุมชน

4. หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หลักการจัดการศึกษาการศึกษา นอกระบบและและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบและเข้าใจว่าตนเองต้องการอะไร เพื่อช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องเสริมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนอันสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย และตอบสนองความต้องการของบุคคล เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมของตนอีกด้วย

5. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นภารกิจของคนทุกคน ชุมชนทุกชุมชนในสังคมเป็นชุมชนมีพลังและทรัพยากรในตัวเอง กระบวนการของชุมชน เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ค่านิยม วัฒนธรรมให้แก่คนทุกๆ คนในสังคมนั้นๆ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการจัดการศึกษาที่มีได้ผูกขาด ให้ผู้ได้รับผิดชอบโดยเฉพาะ แต่เป็นการศึกษาที่มีชุมชนทั้งชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ ชุมชนเป็นศูนย์กลางของหลักสูตรการศึกษาในชุมชน การจัดการโดยให้ชุมชนทั้งชุมชนเป็นโรงเรียนของชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนเป็นครู เป็นวิทยากร ทรัพยากรในชุมชนเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน ความต้องการของคนในชุมชนเป็นตัวกำหนดหลักสูตร คนในชุมชนเป็นผู้เรียน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักความเสมอภาค การกระจายอำนาจ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิต สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

3. ให้องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2551, หน้า 199-200) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในปัจจุบันได้ยึดหลักการที่สำคัญๆ ในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา เป็นการจัดบริการทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาและผู้ด้อยโอกาส โดยไม่มีข้อจำกัดในด้าน เพศ วัย พื้นฐาน การศึกษา อาชีพความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจความห่างไกล ฯลฯ ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2. การกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึงไม่ว่าจะอยู่ในเมือง หรือชนบทห่างไกล

3. ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต หน่วยงานผู้จัดควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใดสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา สามารถศึกษาหาความรู้ได้ทุกช่วงชีวิต

4. ความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ ในการจัด ต้องไม่เคร่งครัดในระบบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่น ไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องของอายุของผู้เรียน ไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องพื้นฐานความรู้ว่าต้องจบระดับนั้นระดับนี้ก่อนจึงจะเข้าเรียนได้ ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อเขามีความพร้อม และสามารถออกได้เมื่อเขามีความจำเป็น และสามารถกลับเข้าเรียนได้ใหม่อีกเมื่อพร้อม

5. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จัดเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะจัดขึ้นหลังจากการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแล้ว ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในแต่ละท้องถิ่น อาจมีความต้องการไม่เหมือนกัน กิจกรรมที่จัดให้ควรจะแตกต่างกันไป

6. สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตร ควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย คือ นอกจากว่าจะมีกิจกรรมหลายประเภท หลายสาขาแล้ว เนื้อหาหลักสูตรในแต่ละวิชา ยังควรต้องยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น

7. มีความหลากหลายในรูปแบบ โดยมีหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความสะดวก บางแบบอาจมีครูผู้สอนและจัดสอนเต็มเวลา บางแบบอาจสอนบางเวลาให้ผู้เรียน

สลับกับการทำงานบางแบบอาจเรียนด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป บางแบบอาจจะเรียนโดยอาศัยสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ บางแบบอาจจะเรียนโดยทางไปรษณีย์

8. การจัดการเรียนการสอน คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล คำนึงถึงความหลากหลาย และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นอย่างมาก กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประกอบด้วยบุคคลหลายวัย หลายพื้นฐานการศึกษา หลายอาชีพ หลายความสนใจ ควรจะต้องให้อิสระผู้เรียนได้เรียนเร็วหรือช้าตามความสามารถตามเวลาที่สะดวก จะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง

9. ผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้มีความหลากหลาย ผู้ที่จะมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมนอกระบบ จะไม่จำกัดอยู่เฉพาะครูอาจารย์จากโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษา อาจจะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้รู้จากหน่วยงานต่างๆจากสถานประกอบการ บุคคลในองค์กร ท้องถิ่น ชาวบ้านผู้มีความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง พระ ผู้เฒ่าผู้แก่หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

10. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา กิจกรรมการศึกษานอกระบบ จะพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

จากหลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คือ การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย มีรูปแบบ เทคนิควิธีการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการ ตอบสนอง ต่อความต้องการของชุมชน เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้ต่อย ผู้ขาดและพลาดโอกาสทางการศึกษา หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ให้ได้รับการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

4. ความสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการได้จัด “การศึกษาผู้ใหญ่” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ.2473 โดยรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาในรูปแบบอื่น เพื่อยกระดับอัตราการเรียนรู้นักเรียนของประชากรที่มีอยู่ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง และได้ริเริ่มโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือและมีบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนทั่วไปที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตมีฐานะเป็นสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยให้บริการทางการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของตนเอง สารสำคัญของการทำงานการศึกษานอกโรงเรียน คือ เพื่อเผยแพร่และเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อประโยชน์กว้างขวางอย่างต่อเนื่อง

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551, 2551, หน้า 1-2)

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) โดยมุ่งหวังให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) เป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล โดยยึดชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงานและการจัดการเรียนรู้ มีการประสานเครือข่ายในชุมชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนทั้งยังส่งเสริม การยกระดับการศึกษาพัฒนารูปแบบ และวิธีการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัยให้มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมีคนในชุมชนให้การส่งเสริมสนับสนุน ติดตามดูแล และร่วมประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ซึ่งรัฐมีความต้องการและมุ่งหวังที่จะพัฒนาประชาชนของประเทศ ให้มีทักษะความรู้พื้นฐาน ด้านการอ่าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกปัจจุบัน โดยจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของผู้เรียน

5. นโยบายการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นโยบายการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยนำพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ที่เป็นนโยบายหลักที่นำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 (2551, หน้า 23-34) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระบุดังนี้

มาตรา 7 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาจากระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมาย ในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความ มั่นคงและคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ (2) ภาครัฐหรือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

มาตรา 8 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการเพื่อ เป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อ ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการ ยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาในระบบและการศึกษาจากระบบ

มาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลาย ตาม ความต้องการของตนเอง (2) ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษาจากระบบ และผู้จัดแหล่งการ เรียนรู้ สำหรับการศึกษาด้านอัธยาศัย มีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม (3) ผู้ส่งเสริม และสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการการเรียนรู้มีการดำเนินการที่ หลากหลายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาจากระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาครัฐหรือข่าย อาจดำเนินการ ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการจัดการศึกษาจากระบบ (2) การจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการและบุคลากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการยกย่องประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จัดการเรียนรู้การศึกษาจากระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย (3) สิทธิประโยชน์ตามความเหมาะสมให้แก่ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาจากระบบ

(4) การสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถเข้าถึงได้ตามความเหมาะสม (5) ทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้บุคคลและชุมชนได้เรียนรู้ตามความสนใจ และความต้องการที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมของการศึกษาตามอัธยาศัยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมและสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 11 เพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ (1) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย ได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน

มาตรา 12 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2) กำหนดแนวทางการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (4) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (5) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่าย” ที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวนอนุกรรมการคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและอนุกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งรวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายให้เป็น ไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า มาตรา 8 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ที่สอดคล้องกับความสนใจ และสามารถนำความรู้ไปเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษา มาตรา 9 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลายตรงกับความต้องการ มาตรา 10 กำหนดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็นและสนับสนุนด้านการเงินสำหรับจัดการศึกษา และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรง

ตามความต้องการของผู้เรียนการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 11 ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้และจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุน มาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษากำหนดแนวทางการดำเนินงานการศึกษา การประสานงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้ และมาตรา 13 ให้คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น วิธีการสอนผู้ใหญ่ สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และการประยุกต์จิตวิทยาไปใช้ในการสอนผู้ใหญ่ ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 41) ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความคิดในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม (progressivism) เน้นแนวความคิดในเรื่องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม

1.2 ปรัชญามนุษย์นิยม (humanism) ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความแตกต่าง การพัฒนาคนจึงมุ่งที่การพัฒนาเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความต้องการ ยอมรับความรู้ และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.3 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (existentialism) เน้นความเคารพในเสรีภาพส่วนบุคคล การยอมรับผลของการกระทำและการตัดสินใจ ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบของตนเองต่อการกระทำทางสังคม การจัดการศึกษาจึงมุ่งเสริมสร้างพลังในการพัฒนาและการตัดสินใจของบุคคล

1.4 ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (radicalism) กลุ่มปรัชญานี้เป็นที่รวมของแนวคิดที่วิพากษ์การศึกษาที่จัดอยู่โดยทั่วไป มุ่งใช้การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เช่น กลุ่มที่ปฏิเสธระบบโรงเรียน (DE schooling) ของอิวาน อิลลิต

กลุ่มของเปาโลแพร์ ที่วิพากษ์การศึกษาซึ่งสะท้อนนัยของการกดขี่ จำเป็นที่จะต้องสร้างมโนสำนึกใหม่ในการเรียนรู้ เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ปรัชญาพัฒนาการนิยม ปรัชญามนุษยนิยม ปรัชญาอัตถิภาวนิยม และปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า

หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบเป็นการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดโอกาสและผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีหลักในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การศึกษานอกระบบเป็นการจัดบริการทางการศึกษาเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น เพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ

2. การกระจายโอกาสทางการศึกษา การศึกษานอกระบบจะต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึง

3. ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษานอกระบบควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใดก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาทุกช่วงชีวิต

4. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การศึกษานอกระบบจะต้องจัดเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจมีแตกต่างกัน

5. ยืดหยุ่นหลากหลาย และสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหา หลักสูตรและกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบ ควรมีความยืดหยุ่น หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและบริบทของชุมชน

6. มีความหลากหลายในรูปแบบการเรียนการสอน การศึกษานอกระบบควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เช่น บางรูปแบบอาจมีครูผู้สอนและจัดสอนเต็มเวลา บางรูปแบบอาจสอนบางเวลา โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนสลับกับทำงานได้ บางรูปแบบอาจเรียนด้วยตนเอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป บางรูปแบบอาจเรียนโดยอาศัยสื่อต่างๆ เป็นต้น

7. การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ ความสนใจพื้นฐาน และพื้นฐานการศึกษา ดังนั้นผู้สอนต้อง

ตระหนักถึงความแตกต่างดังกล่าวและพยายามหาวิธีสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับการเรียนรู้ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดความเร็วและความสะดวกในการเรียนของตนเอง

8. การมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดการศึกษานอกระบบต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและจัดกิจกรรมการศึกษา

9. การระดมทุนทางสังคม การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องมีการระดมทุนทางสังคมเองส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และกลไกทุกภาคส่วนของสังคม นำทรัพยากร ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในสังคมมาใช้

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 (2551, หน้า 23-31) ระบุไว้ตามมาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลัก ดังต่อไปนี้

การศึกษานอกระบบ ให้ยึดหลักความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน และการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียน ทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา และการจัดกรอบหรือ แนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ ให้ยึดหลักความเสมอภาค การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา และการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ตามความสนใจ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

2. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547, หน้า 7-26) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการและ ทฤษฎีการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและวิทยาการการฝึกอบรมควรจะได้คำนึงถึง ซึ่งองค์ประกอบหรือหลักการ 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และ จะเป็นการช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เหล่านี้ มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรมผู้ใหญ่ โดยจะคำนึงถึงสิ่ง ต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียน (motivation to learn)

2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (learning environment) ต้องมีความสะดวก สบาย เหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการศึกษา

3. ควรคำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ (learning styles)
4. ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและประสบการณ์ (experience) อันมีคุณค่า
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแลและให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ (learning content and activities)
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (realistic problem) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มีเวลาอย่างเพียงพอในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือ การนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้แลเห็นถึงความก้าวหน้า สามารถบรรลุเป้าหมายได้

จากแนวคิดข้างดังกล่าวต้นสรุปได้ว่า หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ ความรู้เดิมการดูแลให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ ปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง การมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย และมีเวลาอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีโอกาสนในการฝึกภาคปฏิบัติและให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่สำคัญ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554, หน้า 44) มีดังนี้

1. ความต้องการความสนใจ (need and interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทั้งหลาย เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านั้นด้วย
2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต (life situations) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดหน่วยการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ควรยึดสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นสำคัญ มิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (analysis of experience) เนื่องจากประสบการณ์เดิมเป็น แหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (self-directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงอยู่ในกระบวนการสืบค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียน (mutual inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับ ความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอนและประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (pace of learning)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนองความต้องการ ความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต โดยมีการวิเคราะห์ประสบการณ์ และมีความต้องการเป็นผู้นำตนเอง นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากผู้ใหญ่แล้วยังมีกลุ่มเป้าหมาย คือ วัยรุ่น เข้ามาเรียนดังนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูควร ต้องรู้และเข้าใจในจิตวิทยาวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 13-15) มีดังนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (needs and interests) กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่กลุ่มวัยรุ่นสนใจ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้มีส่วนร่วมในการคิด หรือเสนอกิจกรรมและความต้องการในเรื่องที่อยากเรียนรู้ เนื่องจากเป็นวัยเพื่อฝัน ความคิดอ่านกว้างขวางลึกซึ้ง อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ต้องการทดลองและแสวงหาคำตอบ เริ่มคิดถึงชีวิต อดีตร ปัจจุบันและอนาคต เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้หรือฝึกวิชาชีพ เพื่อก้าวหน้า ความเป็นอิสระ ต้องการให้ผู้ใหญ่รับฟังความคิดเห็นของตน มีอุดมคติสูง หัวรุนแรง ต้องการให้สังคมมีความยุติธรรม เสมอภาค

2. การได้ความสนุก (enjoyment) กิจกรรมที่จัดให้เป็นกิจกรรมที่สนุกมิใช่เพียงนั่งฟังนั่งเรียน แบบในชั้นเรียน แต่ควรเป็นกิจกรรมที่วัยรุ่นได้คิด ได้เคลื่อนไหว ได้ใช้พลังงานประกอบกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ ที่สร้างจินตนาการกว้างไกล หรือการผจญภัย ทดลอง ชอบเสียงเพราะกิจกรรมที่มีความสนุก จะช่วยให้วัยรุ่นไม่รู้สึกเบื่อหน่าย หรือไม่สนใจในสิ่งที่ต้องเรียนรู้

3. การได้มิตรภาพ (friendship) วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน เป็นวัยที่ชอบเข้าสังคม ชอบการแสวงหาเพื่อนและมิตรภาพ กิจกรรมสำหรับวัยรุ่น จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้วัยรุ่นได้สร้างมิตรภาพ ได้มีส่วนร่วมกับเพื่อนๆ ด้วยกันเอง วัยรุ่นจะเชื่อถือและรับฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ชอบเปรียบเทียบตนเองกับเพื่อนฝูง ดังนั้น การจัดกิจกรรมต้องระมัดระวังและต้องไม่สร้างให้เกิดความรู้สึกมีปมด้อยเพราะวัยรุ่นจะรู้สึกท้อแท้ใจได้ง่าย

4. การได้ความภาคภูมิใจ (pride) ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้วัยรุ่น รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับและต้องการของสังคม หากกิจกรรมที่จัดช่วยให้วัยรุ่นเกิดความภาคภูมิใจ เขาก็จะรู้สึกดีกับความรู้สึกและทักษะที่เขาได้รับ พร้อมจะนำสิ่งที่ได้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้วัยรุ่นต้องการแสวงหาให้รู้จักสังคม โลกภายนอกและรับผิดชอบต่อการทำงานที่ทำ

5. การได้รับการให้คำปรึกษาแนะแนว (take advice) วัยรุ่นต้องการคำแนะนำตามลักษณะปัญหา ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำปัญหาสุขภาพ การแนะนำการศึกษา การแนะนำอาชีพ การแนะนำปัญหาส่วนตัวอื่นๆ และแนะแนวเกี่ยวกับการมีครอบครัว เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น ประกอบด้วย ความต้องการและความสนใจ การได้รับความสนุก การได้มิตรภาพ การได้รับความภาคภูมิใจ และการได้รับการให้คำแนะนำปรึกษาและแนะแนว ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านปัญหาส่วนตัว

5. วิธีการสอนผู้ใหญ่

จาร์วิส (Jarvis, 1983, pp.130-156) ได้จำแนกวิธีการสอนผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered methods) เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนหรือวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ดำเนินการจัด เป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ โดยอาจมีการใช้ศิลปะในการตั้งคำถามของครูหรือวิทยากร เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนองตอบในการเรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนบางคนหรือในการสอนบางครั้งก็ไม่สามารถใช้เทคนิคในการตั้งคำถามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเวลา หรือเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีจำนวนมากจนไม่สามารถที่จะถามได้อย่างทั่วถึงทุกคน

2. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (student-centered methods) เป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างพวกเขาตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็จะเป็นการนำเอาความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนมาสู่สถานการณ์การเรียนการสอนด้วยเพื่อน (peer teaching) แต่ก็มีบางคนกล่าวแย้งว่าวิธีการสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับ “คนตาบอดจูงนำทางคนตาบอดด้วยกัน” อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วก็มีความรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่ผู้เรียนเองสามารถจะเป็นแหล่งความรู้ได้อย่างดี ซึ่งกรณีนี้ครูผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)”

3. วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล (individual student-centered methods) เป็นวิธีการที่มีทั้งส่วนคล้ายและแตกต่างจากแบบที่ 2 ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนซึ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนแต่ละบุคคลเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง โดยมีลักษณะที่หลากหลายในวิธีการเรียน จากการเลือกเรียนด้วยตนเอง (self-selected learning) หรือการให้ผู้สอนกำหนดกิจกรรมได้

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการสอนผู้ใหญ่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) วิธีการสอน โดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง 2) วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง และ 3) วิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล

สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 45) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับผู้ใหญ่ ดังนี้

1. ประสบการณ์เดิม ผู้ใหญ่บางคนที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นปัญหาเมื่อสมัยตอนเด็กอาจจะมีผลต่อการเรียนขณะที่เป็นผู้ใหญ่ทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ต้องการเรียนเกิดขึ้น
2. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ใหญ่ที่ไม่เคยประสบปัญหาการเรียนมาก่อน เมื่อกลับเข้าเรียนอีกครั้ง อาจมีความรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้นๆ ยากเกินความสามารถของตนเอง
3. ขาดแรงจูงใจในการเรียน ผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่จะมาพร้อมกับแรงจูงใจภายในที่แตกต่างกันออกไปแต่ละคน และบางครั้งเมื่อต้องถูกบังคับมาเข้าเรียนในเรื่องที่ตนไม่ต้องการหรือไม่สนใจหรือเรื่องที่ตนเองทราบแล้วก็จะทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้
4. การกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะกลัวเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย หรือกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการจัดการเรียนการสอนต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์
5. ความกลัวความล้มเหลวจากการเรียน เป็นปัญหาที่พบมากในผู้ใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการ ทางการศึกษา เนื่องจากเคยประสบปัญหาดังกล่าวจากประสบการณ์ที่ผ่านมา แม้ว่าผู้จัดกระบวนการเรียนรู้นั้นไม่สามารถประกันความสำเร็จให้กับผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องออกแบบกระบวนการที่น่าสนใจ จึงจะทำให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่มีแรงจูงใจและมีความสามารถ ที่จะเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จได้

6. ความเชื่อแบบผิดๆ ที่ว่าเป็นผู้ใหญ่ไม่สามารถเรียนได้ ส่วนมากผู้ใหญ่จะเชื่อว่าคุณเองแก่เกินกว่าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ และนำมาเป็นข้ออ้างเมื่อไม่ยอมเรียนทั้งที่ความจริง ผู้ใหญ่มีความต้องการเรียนรู้และกระตือรือร้นในการรับรู้สิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ประสบการณ์เดิม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียน กลัวต่อการเปลี่ยนแปลง กลัวความล้มเหลวจากการเรียน และความเชื่อแบบผิดๆ ว่าผู้ใหญ่ไม่สามารถเรียนได้

6. การประยุกต์จิตวิทยามาใช้ในการสอนผู้ใหญ่

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 46-47) ได้ระบุไว้ว่า การนำความรู้ทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการสอนผู้ใหญ่ นั้น สามารถนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการจัดระบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น มัลคัม โนลส์ นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงได้เสนอแนะกระบวนการจัดระบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อชักจูงใจให้ผู้สนใจมาร่วมกิจกรรมในโครงการ โดยอาจแจ้งข่าวสารทางจดหมาย การออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ การจัดประชุม สัมมนา และการฝึกอบรมเพื่อแนะแนวการศึกษา สำหรับการจัดสถานที่เรียนหรือศูนย์การเรียน ควรให้เป็นที่ตั้งดูดี ความสนใจ จัดอำนวยความสะดวกสบาย เสื้อผ้า โต๊ะ และที่นั่ง จัดวัสดุอุปกรณ์ การศึกษา การจัดห้องเรียนให้อากาศถ่ายเทได้ มีแสงสว่างเพียงพอ เมื่อเริ่มรับนักศึกษาผู้ใหญ่เข้ามาสู่สถานศึกษา ควรมีการปฐมนิเทศ ให้การต้อนรับและแนะนำสมาชิก เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้ความเป็นกันเอง

2. การจัดโครงการสร้างองค์การเพื่อวางแผนการเรียนร่วมกัน ควรจัดให้มีการประชุม หรือปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมคิดวางแผนการเรียนตั้งแต่จุดเริ่มต้น ผู้สอนจะต้องรู้จักการดำเนินงานกลุ่ม ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม การรักษาความสัมพันธ์ภายในกลุ่มให้มีระดับของการร่วมแสดงความคิดเห็น การก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เปิดเผยและไว้วางใจกันมีอิสระ เสรีภาพ ซึ่งสามารถที่จะนำทฤษฎีและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มในจิตวิทยาสังคมมาใช้ได้

3. การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ในขั้นนี้เริ่มต้นโดยการสร้างเกณฑ์สมรรถภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจจะได้มาจากผลการวิจัยหรือแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ จากการวิเคราะห์งานวิเคราะห์อาชีพ หรือวิเคราะห์รายละเอียดของหลักสูตร ต่อจากนั้นจึงประเมินสภาพปัจจุบันของผู้เรียนว่าเขาขาดสมรรถภาพอะไรอยู่บ้าง ในด้านใด สำหรับสมรรถภาพที่ผู้เรียนยังขาดและต้องการนั้น ควรจะตอบสนองโดยวิธีการใด จึงจะทำให้ผู้เรียนยอมรับและตระหนักถึงความต้องการ

นั้นได้ความรู้ จากจิตวิทยา การทดสอบและการประเมินผล รวมทั้งทฤษฎีแนะแนวจะช่วยให้ผู้สอนร่วมปรึกษาหารือกับผู้เรียน และดำเนินการไปได้ด้วยดี

4. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน ในการสอนผู้ใหญ่ที่จะเน้นที่ความต้องการของผู้เรียนโดยให้เขาเป็นผู้กำหนด และตัดสินใจทางการเรียนของตนเอง ผู้สอนจะเป็นเพียงที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะและร่วมวางแผน ดังนั้นกระบวนการพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ จึงเป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ทฤษฎีการให้คำปรึกษาของนักจิตวิทยา กลุ่มมนุษยนิยม สำหรับโนลส์ ได้เสนอแนะว่าในการกำหนดวัตถุประสงค์ ต้องระบุประเภทของพฤติกรรม รวมทั้งเนื้อหา ขอบข่ายของพฤติกรรมประเภทนั้นๆ ด้วย เช่น จะให้มีความรู้เรื่องอะไร จะให้มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับอะไร ทั้งนี้ต้องระบุทั้งสองประเภท

5. การจัดแผนการเรียนการสอน จำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ทางจิตวิทยาการเรียนรู้อย่างเช่น หลักการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่มเกสโตลท์ หลักพัฒนาการทางเขาวัวปัญญาตามทฤษฎีของบรูเนอร์ การแบ่งแยกประเภทความรู้ออกเป็น 3 องค์ประกอบของบลูม หลักการสอนทักษะ หลักการเปลี่ยนทัศนคติ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการสอน โดยจัดเรียนเป็นกลุ่ม โดยแบ่งตามเกณฑ์ต่างๆ ในจิตวิทยาการศึกษา ได้แก่ การจัดระเบียบเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ การเสนอแนะ กระบวนการ และการจัดวิธีการสอนที่สอดคล้องกัน

6. การดำเนินการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับทางเลือกเทคนิคการสอน ตลอดจนการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนอย่างไร จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ การสอนแต่ละหน่วย และกลวิธีการจูงใจผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับผิตชอบในการเรียน ดังนั้นบทบาทของผู้สอนจึงเป็นทั้งนักเทคนิค คือ แนะนำวิธีที่ดีที่สุดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้วยอย่างมาก และบทบาทในฐานะเป็นวิทยากรคือ แนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ในหน่วยการเรียนรู้ แนะนำเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ช่วยการเรียนเมื่อผู้ใหญ่มีความต้องการ นอกจากนั้นจะเป็นผู้เชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วในหน่วยที่ผ่านมาเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนต่อไป

7. การประเมินผู้เรียน กิจกรรมนี้มีความมุ่งหมายเพื่อทราบว่า ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายตามที่วางแผนไว้ตอนแรกอย่างไร มีอะไรที่เป็นปัญหาอุปสรรค ทั้งนี้จะเปรียบเทียบกับความสามารถก่อนเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ เป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนได้รับ รวมทั้งประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและความสามารถที่ต้องการวัดและประเมินผล ได้แก่ระดับความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความสามารถทางสติปัญญา ความรู้สึก ความสนใจ และทัศนคติ และควรจะมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ การสร้างแบบทดสอบและหลักการประเมินผล ตลอดจนเทคนิคการแนะแนว เพื่อให้คำปรึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง จนสามารถตัดสินใจปรับปรุงและแก้ไขด้วยตนเอง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประยุกต์จิตวิทยามาใช้ในการสอนผู้ใหญ่ได้ โดยการสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน การจัดโครงการสร้างองค์ความรู้เพื่อวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน การจัดแผนการเรียนการสอน การดำเนินการสอน และการประเมินผู้เรียน

7. วิธีการจัดการศึกษานอกระบบ

วิธีการจัดการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ วิธีการจัดการศึกษานอกระบบ และวิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากเป้าหมายของผู้เรียนต่างกัน มีดังนี้

การศึกษานอกระบบ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549, หน้า 40) ระบุไว้ว่า วิธีการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ของผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมาย
2. ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรายบุคคล ให้ผู้เรียนเลือกได้ และให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายและสภาพของท้องถิ่น
3. ใช้สื่อชนิดต่างๆ ช่วยในการเรียนการสอน อาจใช้สื่อหลายชนิดผสมผสานกัน (multimedia) ใช้ระบบการศึกษาทางไกลเข้ามาช่วย
4. ควรมีความยืดหยุ่นในด้านต่างๆ เช่น เวลา หลักสูตร สถานที่เรียน การลงทะเบียน และลดทอนระเบียบต่างๆ
5. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการรับความรู้และการถ่ายทอดความรู้เรื่องที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมของชุมชนว่าในชีวิตจริงของเขามีการถ่ายทอดกันอย่างไร มีการรับความรู้ใหม่อย่างไร แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
6. เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ ต้องปรับที่ตัวผู้เรียน ผู้เรียนอาจจะยังคงชินกับการเรียนแบบเดิม คือ คอยเป็นผู้รับเท่านั้น ต้องปรับให้ฝึกคิด ฝึกวิเคราะห์
7. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. จัดการเรียนรู้ให้ผสมกลมกลืนกับชีวิต ไม่ควรให้แปลกแยกออกมาจากการดำเนินชีวิต
9. ควรเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
10. เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติจริงจนสามารถทำได้

11. ต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของการเรียนรู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้ ส่งเสริมให้เกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

12. ควรสอนวิธีการในการแสวงหาความรู้ (learning how to learn) มากกว่าเน้นการให้เนื้อหาความรู้ ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และฝึกการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

13. ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้แนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหา ผู้เรียนอาจเป็นทั้งครูและผู้เรียนในเวลาเดียวกัน

14. ควรใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีชีวิตในการเรียนรู้

15. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่

8. วิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (2549, หน้า 41) การศึกษาตามอัธยาศัย อาจจัดได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. การจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทต่างๆ เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสมุนไพร ศูนย์กีฬา ฯลฯ

2. การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ อินเทอร์เน็ต

3. การจัดกิจกรรมกลุ่มในชุมชน เช่น เวทีชาวบ้าน กลุ่มสหกรณ์หมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ ประชาชนจะได้รับความรู้จากกิจกรรมเหล่านี้เป็นผลพลอยได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการจัดการศึกษานอกระบบจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น ควรศึกษารูปแบบและวิธีการรับความรู้ เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ให้ผสมกลมกลืนกับชีวิต เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติจริงจนสามารถทำได้และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สอนวิธีการในการแสวงหาความรู้โดยครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีชีวิตในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ส่วนวิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อและจัดกิจกรรมกลุ่มในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553, หน้า 1 – 8) ได้ระบุไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561) รัฐบาลในสมัยนายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอก

ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกกระดับ และทุกประเภทการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะได้ดำเนินการให้มีศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่เดิมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ในขณะนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง กศน. ตำบลขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลยุคใหม่ที่มีเครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินงาน โดยการผลักดันงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือ กศน. ตำบล และได้มอบให้สำนักงาน กศน. เร่งรัดพัฒนาและเดินทางไปสู่ความเป็นศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชน เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศได้มีพลังแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่มีสิ้นสุดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างแท้จริง โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าในเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 จะมี กศน. ตำบลครบทั้ง 7,409 ตำบลทั่วประเทศ และได้ทำพิธีเปิด กศน. ตำบล เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2552 ณ อิมแพคเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

หลังจากนั้น นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้สืบสานนโยบายเรื่อง กศน. ตำบล โดยกำหนดให้มี 8 นโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งนโยบายข้อที่ 5 เรื่อง สร้างแหล่งเรียนรู้ราคาถูก ให้จัดตั้ง กศน. ตำบล ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกสำหรับประชาชน โดยมีการร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมให้มีโครงการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ กศน. ตำบล เป็นศูนย์การเรียนรู้ เช่น ประชาชนในตำบลสามารถตรวจสอบราคายางพารา การใช้ปุ๋ยเคมี ฯลฯ โดยครู กศน. ตำบล ดูแลและส่งเสริมการอ่าน สร้างเครือข่ายรักการอ่านแก่เด็กและเยาวชนในชุมชน จัดทำมุมหนังสือและสื่อต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งมีการส่งเสริมสนับสนุนในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูก เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน ครู และประชาชนทั่วไปในชุมชน โดยมีมหาวิทยาลัย ซึ่ง สสวท.ร่วมสนับสนุนสื่อวิทยาศาสตร์ รวมทั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโครงการ ICT ตำบล ซึ่งได้ทำพิธีเปิด กศน. ตำบล แหล่งเรียนรู้ราคาถูก เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 และมีการปรับสถานภาพครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยกกระดับเป็นพนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน. ตำบล สำนักงาน กศน. จึงได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนให้ กศน. ตำบล จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนและพัฒนา กศน. ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2552, หน้า 31-38)

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้เป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล

เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับประชาชนในการใช้แสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประกาศจัดตั้งในทุกตำบลทั่วประเทศ โดยใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ ราคากฎ : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหรือแขวง พ.ศ. 2553 เพื่อตอบสนองในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่ให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของ คนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาใน ระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยได้อธิบายรายละเอียดไว้ในคู่มือการปฏิบัติการหัวหน้า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553, หน้า 1-2)

1. ความหมายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) หมายถึง หน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล/ แขวง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553, หน้า 1-2)

2. หลักการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)

จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตาม อัธยาศัย โดยยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยใช้ต้นทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี มีการประสานงานเครือข่ายในชุมชน ในการเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา บูรณาการ จัดการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและวิถีชีวิตของผู้เรียนและ ชุมชน มีคณะกรรมการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ซึ่งเป็นคนใน ชุมชนในการให้การสนับสนุน ติดตามดูแลและร่วมประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล (กศน. ตำบล)

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. เพื่อสร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน

3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่าย

4. เพื่อประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน

4. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล (กศน. ตำบล)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ดังนี้

1. การวางแผนจัดทำฐานข้อมูลชุมชนจัดทำแผนพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2. การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง จัดและส่งเสริมการศึกษตามอัธยาศัย ได้แก่ ส่งเสริมการอ่าน จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้บริการข่าวสารข้อมูลและสื่อที่หลากหลาย จัดและส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือ

3. บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (fix it center) ร่วมกับ (สอศ.) ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับ (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนร่วมกับ (กระทรวงไอซีที) มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตร่วมกับ (สสวท.) การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเคลื่อนที่ร่วมกับอำเภอ เป็นต้น

4. สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

5. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงาน โครงการกิจกรรม และผลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในรูปแบบต่างๆ

6. รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบรายงานและระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

5. การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)

จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ราคาถูก : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหรือแขวง พ.ศ. 2553 ที่ต้องการให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับประชาชนในการใช้แสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้กำหนดบทบาทภารกิจในการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553, หน้า 3-8)

ด้านการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ สื่อ งบประมาณ และบุคลากร ให้มีประสิทธิภาพต่อการให้บริการและการปฏิบัติงาน ดังนี้

ด้านกายภาพ

1. ด้านอาคารสถานที่ ปรับปรุงอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอก ให้มีความพร้อมในการให้บริการให้มีความสะอาดร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยเหมาะสม และมีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ด้านวัสดุครุภัณฑ์ จัดหาวัสดุและครุภัณฑ์พื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจคเตอร์ เครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมวิทยุ ฯลฯ และดูแลบำรุงรักษาวัสดุและครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

3. จัดหาสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆทั้งสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ด้านบุคลากร

1. หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนและประสานการทำงานกับครูประเภทต่างๆ ชุมชนและภาคีเครือข่ายปฏิบัติหน้าที่ประจำในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ ได้รับการอบรมพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตามแผนที่อำเภอหรือจังหวัดกำหนด

2. ครู กศน. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในหมู่บ้าน ชุมชนที่รับผิดชอบ ประสานการทำงานร่วมกับหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ชุมชนและภาคีเครือข่าย

3. คณะกรรมการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ให้คำปรึกษา นิเทศ ติดตามในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

4. อาสาสมัคร กศน. ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

5. ภาคีเครือข่ายสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Information center)

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชนให้ครบถ้วนถูกต้องทันสมัย โดยใช้แบบเก็บข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ประมวลผลเป็นรายตำบลจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรม

2. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและแผนปฏิบัติการประจำปี นำเสนอแผนต่อคณะกรรมการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและภาคีเครือข่าย และเสนอแผนให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหรือเขตพิจารณาอนุมัติ

3. เสนอความรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของชุมชนให้ถูกต้องและทันสมัย โดยเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การตลาดชุมชน สินค้าชุมชน ฯลฯ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผนภูมิ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เป็นต้น

ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (opportunity center)

1. ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยประสานงาน/วางแผนร่วมกับภาคีเครือข่าย ในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พัฒนาการตำบล สหกรณ์ ปศุสัตว์ ประมง ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน วัด มัสยิด โรงเรียน ฯลฯ เพื่อจัดกิจกรรมบริการชุมชน รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้

2. เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่ายกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยส่งเสริมและหรือจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (fix it center) (สอศ.) ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (กระทรวงไอซีที) มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต (สสวท.) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ธนาคารเคลื่อนที่ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเคลื่อนที่ ฯลฯ พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน

3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจัดทำเว็บไซต์ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ สืบค้นรวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและแหล่งข้อมูลอื่นๆ

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (learning center)

1. ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในการออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมหรือโครงการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน. กิจกรรม/โปรแกรมหรือโครงการ ควรมีลักษณะที่บูรณาการระหว่างวิถีชีวิต การทำงานและการเรียนรู้

2. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน

2.1 ส่งเสริมการรู้หนังสือ โดยจัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือในกลุ่มเป้าหมายอายุ 15 – 59 ปี เป็นลำดับแรก

2.2 การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น ผู้เรียนที่ออกกลางคัน เด็กเร่ร่อน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการกลุ่ม ผู้ย้ายถิ่น ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ประชากรวัยแรงงาน เป็นต้น วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายงานผลการดำเนินงาน

การศึกษาต่อเนื่อง

1. การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพจะต้องให้ความสำคัญและดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่องประเภทการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นลำดับแรก โดยจัดทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา

อาชีพ/หลักสูตรอาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเน้นการเพิ่มทักษะทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และอาชีพใหม่ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียนและชุมชน เช่น การป้องกันสาธารณภัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน จัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย จัดกระบวนการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดีของชุมชนสังคมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความปรองดองสมานฉันท์ เศรษฐกิจชุมชนและการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้หลักสูตร บูรณาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาตามอัธยาศัย

1. การส่งเสริมการอ่าน โดยจัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ เช่น ครอบครัวรักการอ่าน มุมส่งเสริมการอ่านในชุมชน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลเคลื่อนที่ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน กระจายความรู้สู่ชุมชน หีบหนังสือสู่หมู่บ้าน จุดบริการการอ่านชุมชน มุมอ่านหนังสือที่ท่ารถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานีอนามัย เป็นต้น

2. จัดบริการสื่อ โดยจัดบริการสื่อประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมและหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (นสพ.) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาธิต สื่อทดลอง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น บริการ student channel เพื่อเสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนดีประจำตำบล บริการการศึกษาทางไกล (ETV) ให้กับนักศึกษาและประชาชนทั่วไปศูนย์ชุมชน (community center) จัดและส่งเสริมให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น เวทีชาวบ้าน สภากาแฟ สถานที่พบปะเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมศาสนา วัฒนธรรม เวทีประชาธิปไตย กีฬาฯ โดยครู กศน. ตำบล เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้ง อบต. อบจ. เทศบาล ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งอาสาสมัครในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ เยาวชน ผู้นำท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรม เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

ด้านการมีส่วนร่วม

ศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนา งานของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

3. เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ภายในตำบลและระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบล ศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น

ด้านการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล มีหน้าที่ในการนิเทศติดตามและรายงานผล การจัดกิจกรรมการศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในตำบลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามขอบข่ายภารกิจของงานที่กำหนด ดังนี้

1. การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำแผนการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศติดตามผล

2. การรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม จัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม

จากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 -2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งได้กำหนดผลลัพธ์ว่าให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษาในภูมิภาคหรือชนบท ได้รับการยกระดับคุณภาพในการให้บริการ เด็กพิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งส่งเสริมการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งความต้องการของประชาชนและชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายให้ประชาชนคิดเป็น วิเคราะห์ได้ และตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยมี กศน. ตำบล เป็นกลไกในระดับพื้นที่มีการดำเนินงานกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยตรง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีรูปแบบการพัฒนา กศน. ตำบล อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กศน. ตำบล การเสริมสร้างและให้ความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีองค์ประกอบของการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาบูรณาการใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและขยายบทบาทการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ให้สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการสร้าง กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม (อำเภอละ 1 แห่ง) ให้เป็นต้นแบบ กศน. ตำบล โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ กศน. ตำบล ให้เกิดผล เป็นเชิงประจักษ์ ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ และการศึกษาตลอดชีวิตได้ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา กศน. ตำบล 928 แห่ง ให้เป็น กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษา กศน. (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2563ก, หน้า 1-8)

ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2563 ยุทธศาสตร์ข้อที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ข้อ 4.1 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความพร้อมในการให้บริการกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ 1) เร่งยกระดับ กศน. ตำบล ให้เป็น กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ประกอบด้วย ครูดี สถานที่ดี (ตามบริบทของพื้นที่) กิจกรรมดี เครือข่ายดี และมีนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดีมีประโยชน์

องค์ประกอบการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม

จากแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2563 ที่ต้องการเร่งยกระดับ กศน. ตำบล 928 แห่ง (อำเภอละ 1 แห่ง) ให้เป็น กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม เพื่อสร้าง กศน. ตำบล ต้นแบบให้ เป็นต้นแบบในการพัฒนา กศน. ตำบล/แขวง ให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชนและเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง กศน. ตำบล/แขวง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งส่งเสริมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง โดย กศน. ตำบล ต้นแบบ

จะต้องนำรูปแบบการบริหารจัดการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่กำหนดไว้

องค์ประกอบ กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1. ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในระดับต่างๆ (good teacher)

1.1 ด้านวิชาการ

- 1.1.1 จำนวนข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS)
- 1.1.2 ระดับความสำเร็จของการทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบล/แขวง
- 1.1.3 จำนวนความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.1.4 ร้อยละผู้จบหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน
- 1.1.5 ร้อยละของผู้เข้าสอบปลายภาค
- 1.1.6 ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในวิชาบังคับ
- 1.1.7 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับเป้าหมาย
- 1.1.8 ร้อยละของผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่นำความรู้ไปใช้เมื่อเทียบกับ

เป้าหมาย

- 1.1.9 จำนวนผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.1.10 จำนวนกิจกรรมที่จัดในแหล่งเรียนรู้บ้านหนังสือชุมชนเมื่อเทียบกับเป้าหมาย
- 1.1.11 ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน
- 1.1.12 จำนวนงานตามนโยบายเร่งด่วนหรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- 1.1.13 ระดับความสำเร็จในการจัดทำกรปฏิบัติการปฏิบัติงานที่ดี (best practice)

1.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1.2.1 มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ
- 1.2.2 การให้บริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดี ไม่เลือกปฏิบัติ
- 1.2.3 มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- 1.2.4 ยึดมั่นในจรรยาบรรณของอาชีพ
- 1.2.5 มีความสนใจ ใฝ่รู้ สั่งสมความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผล

สัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์

- 1.2.6 มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นและหน่วยงานภาคี

เครือข่าย

1.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความสามารถ

- 1.3.1 มีทักษะ เทคนิค การจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุม และเข้าถึงความ

ต้องการของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและชัดเจน

- 1.3.2 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และเครื่องมือในการสร้างสรรค์ สื่อการเรียนการสอน ให้มีความน่าสนใจ
- 1.3.3 มีการกระตุ้นการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.3.4 มีเทคนิคการประชาสัมพันธ์
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)
 - 2.1 สภาพอาคารอยู่ในสถานที่มั่นคง มีความเป็นสัดส่วนและปลอดภัย
 - 2.2 มีการจัดสภาพแวดล้อม โดยยึดหลัก 5 ส (สะอาด, สะดวก, สะอาด, สุขลักษณะ, สร้างนิสัย) และสะอาดตา
 - 2.3 ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกเป็นมิตร (friendly), สะอาดตา(tidy), ปลอดภัย (safely), มีชีวิตชีวา (lively) และมีความสุข (happy) ในการเข้าใช้บริการ
 - 2.4 เป็นจุดที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเรียนรู้และจุดเช็คอิน (check in) สำหรับผู้ให้บริการ
 - 2.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 2.6 มีการจัดทำรหัสคิวอาร์โค้ด (QR code) เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ
 - 2.7 ให้มีเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ของตนเองตามบริบทพื้นที่
3. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)
 - 3.1 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่อง มีผลเชิงประจักษ์ โดดเด่น และมีการปฏิบัติที่ดี รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์
 - 3.2 มีการบูรณาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.3 มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ โดยคำนึงถึงต้นน้ำ (upstream) กลางน้ำ (midstream) ปลายน้ำ (downstream)
 - 3.4 มีการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership)
 - 4.1 มีภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ ในการร่วมจัด ส่งเสริม และสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของ กศน. ตำบล อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

4.2 มีอาสาสมัคร กศน. ตำบล อาสาสมัครส่งเสริมการอ่านและอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนของ กศน. ตำบล ได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

4.3 มีการจัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation)

5.1 มีการนำระบบเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

5.2 มีรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียน การสอนมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

5.3 มีการทดลอง พัฒนา โดยใช้กระบวนการปฏิบัติที่ดี เพื่อการสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้/นวัตกรรมอาชีพ หรือนวัตกรรมอื่น ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้นๆ อีกทั้งประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้ พัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

5.4 มีการนำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนามาใช้หรือเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กอบกุล กลับอำไพ (2551, หน้า 60) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานด้านปัจจัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มาตรฐานด้านผลผลิต และมาตรฐานด้านกระบวนการ ตามลำดับ และ 2) ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 2.1) มาตรฐานด้านผลผลิต โดยรวม พบว่า ผู้รับบริการไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่มีทักษะความรู้พื้นฐาน ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบถ้วนทุกกิจกรรม ไม่ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองในการสร้างงาน สร้างอาชีพ ไม่เคารพกฎ ระเบียบ ขาดความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้นในการรับความรู้ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา นักศึกษาสอบตกเป็นจำนวนมาก ไม่มีความตระหนัก ในคุณค่าหรือประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนรู้ 2.2) มาตรฐานด้านกระบวนการ โดยภาพรวมพบว่า ไม่ได้มีการสำรวจสภาพปัญหาความต้องการของคนในชุมชน ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีระบบนิเทศติดตามผล ภาคีเครือข่ายไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 2.3) มาตรฐานด้านปัจจัย

โดยภาพรวมพบว่า สภาพอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตั้งอยู่ห่างไกล ชุมชน อาคารไม่เป็นเอกเทศ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และไม่มีข้อมูลสารสนเทศ

วิโรจน์ ใจบุญ (2552, หน้า 80) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ในด้านการบริหารและจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม และศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหาร และจัดการ ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีการปฏิบัติ ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการบริหารอาคารสถานที่ มีระดับ การปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานธุรการ/การเงิน และด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ กับชุมชน เป็นลำดับสุดท้าย ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านการศึกษาตาม อัธยาศัย เป็นลำดับสุดท้าย ด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรนักศึกษา มีการปฏิบัติสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและด้าน การมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นลำดับสุดท้าย สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ แม่จริม จังหวัดน่าน การบริหารและจัดการ พบว่า มีปัญหา คือ อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบไม่สามารถ จัดกิจกรรมบางอย่างได้ บุคลากรมีน้อยต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การ เรียนการสอน คอมพิวเตอร์ โต้ะ และเก้าอี้ไม่เพียงพอ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีปัญหา คือ มีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนมาพบ กลุ่มไม่ต่อเนื่อง สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ และการจัดกิจกรรมการแสวงหาความรู้จาก แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมีน้อย ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีปัญหา คือ องค์กรบริหาร ส่วนตำบลร่วมวางแผนงานโครงการ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังมี น้อยผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา คือ มีการประชุมร่วมกันระหว่าง องค์กรบริหารส่วนตำบลและศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อวางแผนกำหนดนโยบายร่วมกัน

ทิวาพร จูมศรีสิงห์ (2553, หน้า 60) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัยยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายด้านตามมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้ มาตรฐานด้านผลผลิต โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย คือ 3.66 เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่าตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้รับบริการเห็นคุณค่า ภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมที่ดิงามของไทยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.84 รองลงมา ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้รับบริการมีความตระหนักในการใช้พลังงาน เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย คือ 3.80 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้รับบริการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย คือ 3.74 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้รับบริการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้รับบริการมีความสุข มีค่าเท่ากัน คือ 3.46 มาตรฐานด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย คือ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามาตรฐานที่ 1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ 3.83 รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย คือ 3.49 มาตรฐานที่ 2 มีการจัดกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีค่าเฉลี่ย คือ 3.46 ตามลำดับ และมาตรฐานที่ 3 มีการจัดระบบบริการสื่อที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.16 มาตรฐานด้านปัจจัย โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย คือ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าตัวบ่งชี้ที่ 1 มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.24 รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.23 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.14 ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.12 ตัวบ่งชี้ ที่ 6 การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย คือ 3.90 ตามลำดับ และ ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการส่งเสริมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.92 สรุปโดยภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย คือ 3.70 เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า มาตรฐานด้านปัจจัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.93 รองลงมา คือ มาตรฐานด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ย คือ 3.66 และมาตรฐานด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.41 ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัยยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช 1) มาตรฐานด้านผลผลิตมีปัญหาอุปสรรค ดังนี้ 1.1) ผู้รับบริการ ไม่มีทักษะพื้นฐาน และมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน ต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ และบูรณาการหลายๆ หลักสูตรและกิจกรรมเพื่อให้ตรงตามระดับพื้นฐานของผู้รับบริการ สอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร 1.2) ผู้รับบริการไม่มีเวลาว่าง ไม่สามารถจัดกิจกรรม ได้ครบทุกกิจกรรม เพราะมีกิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติมาก ไม่มีความรู้ความสามารถ และต้อง ประกอบอาชีพด้วย 1.3) ผู้รับบริการส่วนมากไม่ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง หรือนำใช้ใน

การสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน 1.4) ผู้รับบริการ ภูมิปัญญา ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และการออกแบบการจัดกิจกรรม 1.5) ผู้รับบริการไม่เคารพ กฎ ระเบียบ ไม่มีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน ต้องคอยตักเตือนอยู่บ่อยๆ และรวมถึงการไม่มีความรับผิดชอบ 1.6) ผู้รับบริการไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดให้ เช่น การทำบัญชีรับจ่ายของครัวเรือน 1.7) ผู้รับบริการ ไม่มีความกระตือรือร้น ในการรับความรู้ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ 1.8) นักศึกษาสอบตกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่มาพบกลุ่ม ส่งผลให้คะแนนเก็บระหว่างภาคมีน้อย 1.9) ผู้รับบริการไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ในกิจกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ มีปัญหา อุปสรรค ดังต่อไปนี้ 2.1) ภาศิเครือข่ายไม่มีเวลาว่างในการที่จะร่วมทำกิจกรรม เพราะต้องประกอบอาชีพ 2.2) ภาศิเครือข่ายไม่ให้ความสำคัญ ไม่ค่อยสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และไม่ให้การสนับสนุนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างต่อเนื่องเกือบทุกด้าน 2.3) ภาศิเครือข่ายไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน และไม่มี ความต่อเนื่อง 2.4) นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญในการพบกลุ่ม ไม่มาพบกลุ่มตามกำหนด ไม่ให้ความร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้ และไม่มี ความกล้าที่จะแสดงออก 2.5) การพัฒนาบุคลากร เมื่อได้ผ่านการอบรมแล้วไม่ได้รับความรู้ตรงตามหลักสูตรฝึกอบรม และต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มากกว่าเดิม 2.6) ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพราะมีความหลากหลายในสาขาวิชา บางคนไม่ได้จบการศึกษาด้านการศึกษาโดยตรง 2.7) ผู้รับบริการมีระดับอายุต่างกันทำให้การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร 2.8) คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดประชุม อบรมและศึกษาดูงาน 2.9) นักศึกษาลงทะเบียนหลากหลายวิชาหลายระดับ จึงยากที่จะจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน หรือผู้รับบริการเป็นสำคัญได้ และ 3) มาตรฐานด้านปัจจัย มีปัญหา อุปสรรค ดังต่อไปนี้ 3.1) ศูนย์การเรียนชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลการบริหารจัดการ จึงไม่มีความสะดวก 3.2) สภาพอาคาร ไม่เป็นเอกเทศต้องอาศัยหรือใช้อาคารร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือกับองค์กรอื่น ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินการบริหารจัดการให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์การเรียนชุมชน เช่น ใช้อาคารร่วมกับวัด โรงเรียน มัสยิด องค์กรบริหารส่วนตำบล ศาลาประจำหมู่บ้าน ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นต้น เพราะบางครั้งช่วงเวลาที่พบกลุ่มนักศึกษาตรงกับหน่วยงานอื่นเจ้าของอาคารมีการจัดกิจกรรมด้วย จึงต้องมีการเลื่อนวันพบกลุ่มหรือเคลื่อนย้ายสถานที่อยู่บ่อยครั้ง 3.3) ไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน ต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น 3.4) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน ยึดกฎระเบียบมาก เคร่งครัด ทำให้ขอรับการสนับสนุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานอื่นเป็นเรื่องที่ย่างยาก 3.5) โต๊ะเก้าอี้ มีไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ก็อยู่ในสภาพที่เก่า ชำรุด 3.6) ขาด

วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะให้บริการเช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชุดรับสัญญาณดาวเทียม เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเล่นดีวีดี วีซีดี โทรทัศน์ เครื่องเสียง และรวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนสอนของครู และผู้รับบริการ 3.7) สภาพอาคารมีพื้นที่น้อยคับแคบ ไม่เพียงพอในการจัดวางวัสดุอุปกรณ์ มีที่นั่งไม่เพียงพอกับนักศึกษา ไม่แข็งแรง เก่าและชำรุด 3.8) ข้อมูลสารสนเทศ มิไม่ครบทุกประเภท เช่น แผนงานโครงการ ข้อมูลพื้นฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญา และการใช้แหล่งการเรียนรู้

วิเชียร โยมา (2553, หน้า 86) ได้ศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง โดยศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 4 ด้าน และความคิดเห็น/ความต้องการของผู้รับบริการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาและเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2) ความคิดเห็น/ความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากรการศึกษาและบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความคิดเห็น/ความต้องการทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยเนื้อหา พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน

สมปอง วิมาโร (2554, หน้า 68) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า 1) ควรมีการพัฒนาครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นบทบาทของหน่วยงานและสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้กระตุ้นสร้างขวัญและกำลังใจ

รวมทั้งแก้ปัญหาและพัฒนางาน ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และ 3) ควรมีการจัดกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากการจัดกิจกรรมและภาระงานของครูศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีความหลากหลายและรับผิดชอบงานหลายด้าน หากครูจัดกิจกรรมไปโดยไม่สนองต่อความต้องการของชุมชน จะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์ (2555, หน้า 136) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของ ครู กศน. ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับมากเช่นกัน โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาจากสูงสุดไปหาต่ำสุด มีรายละเอียด ดังนี้ คือ ด้านการให้บริการเรียนรู้ อยู่ระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรม สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ในชุมชน รองลงมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านการวางแผนจัดการเรียนตลอดชีวิตที่มีระดับเท่ากัน ส่วนด้านที่มีระดับต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน. ตำบล ตามลำดับ 2) ด้านการวางแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวทางในการพัฒนา คือ กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ประสานข้อมูลพื้นฐานของแผนแม่บทชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเวทีประชาคมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการในกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน สร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายเพื่อให้นักศึกษาช่วยเก็บข้อมูลการศึกษา จัดทำแผนและตั้งงบประมาณร่วมกับเครือข่าย โดยมีแกนนำในพื้นที่หรือชาวบ้านตรวจสอบ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน. ตำบล แนวทางในการพัฒนา คือ จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องและพัฒนาอาชีพ อบรมวิทยากรและทักษะใหม่ๆ เช่น ความสามารถทางภาษาหรือเทคนิคการสอน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ครูและเครือข่ายต่างๆ อบรมครูแกนนำในแต่ละอำเภอ ในการประสานและนำความรู้ไปสู่ชุมชน ส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมและการผลิตสื่อใช้ประกอบการสอนด้วยตนเอง 4) ด้านการให้บริการเรียนรู้ใน กศน. ตำบล แนวทางในการพัฒนา คือ กำหนดสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพของท้องถิ่นหรือบริบทของ กศน. ตำบล ส่งเสริมการจัดทำคู่มือ สื่อ เอกสารประกอบการเรียนเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนหนังสือร่วมกันของนักศึกษาจัดวิทยากรพิเศษให้ความรู้ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับครูและนักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จัดตั้ง กศน. ตำบล ต้นแบบ เพื่อให้ครูและนักศึกษาตำบลใกล้เคียงได้ศึกษาดูงาน จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรม ประสานและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อภาคีเครือข่าย เพื่อขอรับสนับสนุนด้านสถานที่ อาคารและงบประมาณ 5) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมสังคม วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน แนวทางในการพัฒนา คือ อบรมครูแกนนำเพื่อให้เข้าใจภาพรวมและเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต บูรณาการกิจกรรมด้าน

วัฒนธรรมท้องถิ่นกับกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศึกษาตามงานภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของท้องถิ่น จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นใน กศน. ตำบล โดยครูเป็นผู้ประสานกับชุมชน 6) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนา คือ อบรมเทคนิคการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดสัมมนาครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีการทำงานในชุมชนหรือเครือข่าย จัดโครงการที่สอนน้องในด้านจัดการความรู้ในชุมชนและภาคีเครือข่ายแก่คนรุ่นใหม่ฝึกงานกับผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระบบและนอกระบบ 7) ด้านอื่นๆ แนวทางในการพัฒนา คือ จัดสัมมนาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูพัฒนาตนเองในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับตนเอง เน้นฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูได้ใช้ความรู้ประยุกต์กับทรัพยากรในพื้นที่ และส่งเสริมการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษา

จรัสศรี ป่านแก้ว (2555, หน้า 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ของคณะกรรมการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กศน. ตำบลของคณะกรรมการ กศน. ตำบล จังหวัดเชียงรายโดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1.1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาและเรียนรู้ใน กศน. ตำบล รองลงมา คือ การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน กศน. ตำบล อันดับต่ำสุด คือ การกำหนดคุณลักษณะ วัสดุ สื่อการศึกษาและครุภัณฑ์พื้นฐานของ กศน. ตำบล 1.2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ กศน. ตำบลรองลงมา คือ การดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของ กศน. ตำบล 1.3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การได้รับประโยชน์จากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรของ กศน. ตำบล รองลงมา คือ การใช้ กศน. ตำบล เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อันดับต่ำสุด คือ การได้รับบริการด้านสื่อต่างๆ เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยจาก กศน. ตำบล 1.4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การเสนอแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล จากข้อมูลผลการดำเนินงานประจำปี ของ กศน. ตำบล และการประเมินผลความสำเร็จของการจัดการศึกษาของ

กศน. ตำบล รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมของ กศน. ตำบล อันดับต่ำสุด คือ การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา การดำเนินงานของ กศน. ตำบล 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กศน. ตำบล ของ คณะกรรมการ กศน. ตำบลจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย รายด้านส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับน้อยเช่นกัน โดยเรียงลำดับ ปัญหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 2.1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การกำหนด คุณลักษณะ วัสดุ สื่อการศึกษาและครุภัณฑ์พื้นฐาน ของ กศน. ตำบล รองลงมา คือ การให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษาและการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในและ ภายนอก อันดับต่ำสุด คือ การให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาและเรียนรู้ของ กศน. ตำบล 2.2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็น ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น กิจกรรม ส่งเสริมการอ่านของ กศน. ตำบล รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องหรือ วิชาชีพระยะสั้นของ กศน. ตำบล อันดับต่ำสุด คือ การดูแล บำรุงรักษา อาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ของ กศน. ตำบล 2.3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การใช้ กศน. ตำบล เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้าน ส่งเสริมสุขภาพและนันทนาการของชุมชน รองลงมา คือ การได้รับข่าวสารที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันจาก กศน. ตำบล และการใช้ กศน. ตำบล เป็นสถานที่จัดกิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อันดับต่ำสุด คือ การได้รับประโยชน์จากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น วิทยากรของ กศน. ตำบล และ 2.4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ใน ระดับน้อย โดยประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การกำหนดวิธีการกำกับติดตามและ ตรวจสอบการดำเนินงานของ กศน. ตำบล และการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในระหว่างการ ดำเนินกิจกรรมของ กศน. ตำบล รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จการดำเนินงานของ กศน. ตำบล และการเสนอแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล จากข้อมูลผลการดำเนินงานประจำปีของ กศน. ตำบล อันดับต่ำสุด คือ การร่วมกันตรวจสอบพัฒนาการและความก้าวหน้าของ กศน. ตำบล และการประเมินผลความสำเร็จของการจัดการศึกษาของ กศน. ตำบล

วีระพันธ์ อินทรพันธุ์ (2556, หน้า 75) ได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดศรีสะเกษ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อ

เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ การทำงานผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ มีสภาพการดำเนินงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ส่วนในรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีสภาพการดำเนินงาน มากที่สุด อยู่ในระดับปฏิบัติมาก รองลงมา ด้านการติดตามประเมินและรายงานผลอยู่ในระดับปฏิบัติ มาก ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปฏิบัติมากและด้านการบริหารจัดการมีสภาพการดำเนินงานลำดับ สุดท้าย มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ มีปัญหาการ ดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปัญหาปานกลาง ส่วนในรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีปัญหา การดำเนินงานมากที่สุด อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง รองลงมา ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปัญหา ปานกลาง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง และด้านการติดตามประเมินและ รายงานผลมีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุดในระดับปัญหาปานกลาง การเปรียบเทียบระดับปัญหา การดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย จังหวัดศรีสะเกษ ของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครฯและครู กศน. ตำบล ในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการติดตามประเมินและรายงานผล โดยวิเคราะห์เป็นภาพรวมและรายด้านจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ทวีโชค เรื่องขจรเมธิ (2556, หน้า 66) ศึกษา เรื่อง สภาพการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพะเยา พบว่าสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ สภาพการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตำบลพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบและกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนที่รับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านนี้ คือ การจัดหาวัสดุ และครุภัณฑ์พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์ สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจคเตอร์ โทรทัศน์เครื่อง เล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม เป็นต้น 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมพบว่า สภาพ การปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในพื้นที่ รองลงมา คือ การรายงานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนี้ คือ การสืบค้น รวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น ราคากลางของวัตถุดิบ ราคาผลผลิตทางการเกษตรและราคาสินค้า เป็นต้น

3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ภาพรวมสภาพการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนางาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านนี้ คือ การพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ภายในตำบล ระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบล ศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น

4) ด้านการนิเทศติดตามและรายงาน พบว่า ในภาพรวมสภาพการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล รองลงมา คือ การรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบรายงานและตามระยะเวลาที่กำหนด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนี้ คือ การจัดให้มีการนิเทศกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่

นันทิดา ปินดาวงศ์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง ตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครู ศรช.) ที่รับผิดชอบศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง และปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าการส่งเสริมสนับสนุนงาน กศน. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชนยังน้อย เช่น การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ หรือภูมิปัญญา เป็นต้น งบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มาพบกลุ่มและไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ไม่มีแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ

สุนีรัตน์ ปัตถาทุม (2557, หน้า 95) ได้ศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัดมุกดาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านนิเทศติดตามผล 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล พบว่า มีแนวทางพัฒนา 3 ด้าน 2.1) ด้านการบริหารจัดการ ควรทำแผนพัฒนาบุคลากร คณะกรรมการ กศน. ตำบล จัดทำแผนโครงการ กิจกรรม งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ มีการ บูรณาการการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน 2.2) ด้านการมีส่วนร่วม จัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล สร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ประสานงาน ขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กร ชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ 2.3) ด้านการนิเทศติดตาม และรายงานผล ควรจัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผล ประสานงานภาคีเครือข่าย ร่วมนิเทศติดตามผล ประชุมวิเคราะห์ และสรุปผลการนิเทศ นำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

อภิชาติ ชันธชัย (2559, หน้า 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมหลักการจัดการเรียนรู้และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนรายการที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล 2) ปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผลและด้านการจัดกิจกรรมหลักการจัดการเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ 3) สภาพการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลของแต่ละอำเภอ แตกต่างกันทุกด้านและ 4) ปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลของแต่ละอำเภอ แตกต่างกันทุกด้าน

พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559, หน้า 89) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการบริหารอาคารสถานที่ และด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ 2) ปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูง คือ ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ รองลงมา คือ ด้านการบริหารอาคารสถานที่ และด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล 3) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ในด้านงบประมาณ ส่วนที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารอาคารสถานที่ และด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ และ 4) ปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เลิศชาย ปานมูข (2560, หน้า 102) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล และด้านการบริหารจัดการ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล พบว่า หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลไม่แตกต่างกัน 3) สภาพปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล พบว่า อาคารไม่เป็นเอกเทศ จัดการศึกษาไม่ครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายและความต้องการ คณะกรรมการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ และการรายงานผลไม่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับดีทุกด้าน

สามารถเป็นแบบอย่างให้กับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแห่งอื่นๆ ได้แต่ก็มีสภาพปัญหาในเรื่องอาคารและบทบาทหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารควรจะปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เกรียงไกร วงศ์วิริยชาติ (2561, หน้า 81) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 1.1) ด้านความสามารถทางสติปัญญา พบว่า ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.1.1) การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทันต่อเหตุการณ์เสมอ 1.1.2) ความสามารถในการจำแนกแยกแยะวัตถุต่างๆ 1.1.3) ความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม และรู้สิทธิหน้าที่ของคนทุกคนในองค์กร ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดหรือความสามารถในการจัดกลุ่มวัตถุหรือสิ่งต่างๆ 1.2) ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ พบว่า ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.2.1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชื่อมั่นในตนเอง 1.2.2) ความเชี่ยวชาญการบริหารงาน กศน. ตำบล แบบมีเป้าประสงค์, ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ, การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมใน กศน. ตำบล 1.2.3) ความเชี่ยวชาญในการวางแผนพัฒนา กศน. ตำบล การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ การใช้ข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจ 1.3) ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.3.1) ความกล้าตัดสินใจ ในขอบข่ายงานที่ตนรับผิดชอบ 1.3.2) นิเทศหรือให้การแนะนำแก่นักศึกษาและผู้รับบริการ 1.3.3) ความเต็มใจรับคำตำหนิเมื่อปฏิบัติผิดพลาด ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ อุทิศเวลาเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ร่วมงาน 1.4) ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับสังคม ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.4.1) การเป็นผู้มีความสุภาพอ่อนโยน ยิ้มแย้ม แจ่มใสมีมนุษยสัมพันธ์ 1.4.2) มองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความถูกต้องและความดี 1.4.3) มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือผู้อื่น ตามลำดับส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ มีศิลปะในการพูดโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม 1.5) ด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมากโดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.5.1) การพูดชัดเจนเหมาะสมกับเหตุการณ์เกิดขึ้นใน กศน. ตำบล 1.5.2) ความซื่อสัตย์ สุจริต เสมอต้นเสมอปลาย 1.5.3) การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับงานและโอกาส ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ การเป็นตัวของตัวเองและเป็นที่พึ่งให้กับผู้ร่วมงานได้ดี 1.6) ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1.6.1) จิตใจกว้างขวางมุ่งประโยชน์ส่วนรวม

มากกว่าส่วนตน 1.6.2) ความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 1.6.3) ความสามารถในการชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน กศน. ตำบล ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย คือ กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสมต่อบุคคลอื่น 1.7) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1.7.1) ด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม 1.7.2) ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับสังคม 1.7.3) ด้านความรับผิดชอบ 1.7.4) ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ 1.7.5) ด้านความสามารถทางสติปัญญา และ 1.7.6) ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 2.1) มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2.2) อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสักจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความสามารถทางสติปัญญา ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับสังคม และด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม ไม่มีความเห็นแตกต่างกัน 2.3) ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบและด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ มีนักศึกษาระดับ ม.ต้น มีความเห็นแตกต่างจาก นักศึกษาระดับ ม.ปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถทางสติปัญญา ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับสังคมและด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม ไม่มีความเห็นแตกต่างกัน 2.4) อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (หัวหน้า กศน. ตำบล) ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับสังคม ด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม และด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคม ด้านการยอมรับและยกย่องจากสังคมและด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ นักศึกษาที่มีอาชีพรับจ้าง มีความเห็นแตกต่างจากนักศึกษา

ที่มีอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ และด้านความสามารถทางสติปัญญาไม่แตกต่างกัน

ญาณพล พันธุ์คำ (2561, หน้า 86) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา มีผลการวิจัย ดังนี้ 1) ระดับปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน รองลงมา คือ ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในทางปฏิบัติหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา มักจะดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายเดิมที่มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายใหม่ หรือดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังกล่าว 2) การเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีปัญหาน้อยกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี ย่อมมีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการพัฒนางานในหน้าที่มากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ผู้ที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี ย่อมมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และได้เรียนรู้จากการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง จึงทำให้ระดับปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรีต่ำกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีดังกล่าว 3) การเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเหตุนี้จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ระดับปัญหาการบริหารงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวน 2 คู่ คือ ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล ระหว่างต่ำกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี กับสูงกว่า 10 ปี มีปัญหาการบริหารงานน้อยกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และสูงกว่า 10 ปี กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการบริหารงานน้อยกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และสูงกว่า 10 ปี ที่เป็นเช่นนี้อันเนื่องมาจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ต่ำกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่ไม่เข้าสู่ระบบการบริหาร อาจจะไม่มีความรับผิดชอบการบริหารงานในระดับที่ไม่สูงมากนัก ประกอบกับยังเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในตำแหน่งการบริหารงานใหม่ จึงมีแรงจูงใจในการบริหารงานค่อนข้างสูง ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล 5-10 ปี ได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญๆ หลายประการ ทำให้ประสบปัญหาการบริหารในหลายมิติ เพราะต้องทำงานประสานกับหลายฝ่าย มีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์บริหารงาน 5 ปี นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ตำแหน่งข้าราชการของบุคลากรในสังกัดศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีค่อนข้างจำกัด ไม่สอดคล้องกับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ จึงทำให้บุคลากรที่อยู่ในสังกัดที่ยาวนานมากเพียงใดแต่กลับมีความรู้สึกขาดความมั่นคงในตำแหน่ง ด้วยเหตุนี้ อาจจะเป็นสาเหตุสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัด นครราชสีมา ดังกล่าว

จากงานวิจัยในประเทศดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม การพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม โดยมีการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ 1) ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ 2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงามเหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) กิจกรรมการเรียนรู้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ 4) มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ 5) มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ตำบล 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 111 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี, 2564, หน้า 4)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2564 แต่เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยจึงใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน

2.2 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยแบ่งจำนวนประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้เป็น 13 กลุ่ม ตามรายชื่อสถานศึกษาในแต่ละอำเภอของจังหวัดสระบุรี พร้อมแสดงจำนวนตำบล เมื่อได้จำนวนประชากรที่ต้องการแล้ว นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดสรรตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ ซึ่งสามารถคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอโดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
เมือง	11	11	9
วิหารแดง	6	6	5
เฉลิมพระเกียรติ	6	6	5
พระพุทธบาท	9	9	7
บ้านหมอ	9	9	7
หนองโดน	4	4	3
ดอนพุด	4	4	3
เสาไห้	12	12	9
แก่งคอย	14	14	10
หนองแค	18	18	15
วังม่วง	3	3	2
หนองแซง	9	9	7
มวกเหล็ก	6	6	5
รวม	111	111	87

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี (2564)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรีที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับ เพศ อายุ และ ประสบการณ์ในปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ตามองค์ประกอบ กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ
4. ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ
5. ด้านนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล)
2. สร้างแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
3. สร้างแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยศึกษาจากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน. ตำบล) ซึ่งเป็นการสร้างแบบสอบถามตามองค์ประกอบ กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรี่เมี่ยม ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างขึ้นเบื้องต้น และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือโดยให้

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเนื้อหาสาระและโครงสร้างของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ลงความเห็นและให้คะแนน ว่าข้อคำถามแต่ละข้อ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาหรือไม่ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา
- ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา
- ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา

จากนั้นวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อและเนื้อหา พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.80-1.00

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองที่เป็น ครูศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีคุณลักษณะ คล้ายคลึงกับประชากรในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ทุกฉบับมาหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971, p.160) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่น และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี และผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือให้ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) ตอบแบบสอบถาม จำนวน 87 คน

2. เมื่อสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี อนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขอลงหนังสือจากจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทั้ง 13 อำเภอ เพื่อแจ้งวันเวลาที่เข้าไปเก็บข้อมูลกับครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล)

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วด้วยตนเอง นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการตรวจนับ ตรวจสอบความถูกต้องให้ครบถ้วนสมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้ง 87 ฉบับ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำคำถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยนำข้อคำถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงโดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ตามเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542, หน้า 108) การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มีดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลของการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ independent sample test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ และประสบการณ์ กับผลของการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติทดสอบ F-test

ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และกรณีที่ทดสอบ F-test แล้วพบความแตกต่าง จะวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย โดยใช้ค่าสถิติต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากร เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้มีได้

2. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	R	แทน	คะแนนความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3. การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค คำนวณจากสูตร (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1990, p.160)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

4. การหาค่าร้อยละ (percentage) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 186)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

5. การหาค่าเฉลี่ย (mean) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 150)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

6. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 163)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละข้อ
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

7. การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample) (วิลโล ทองแผ่, 2542, หน้า 227)

$$1) \quad F = \frac{S_1^2}{S_2^2}$$

$$df_1 = n_1 - 1, df_2 = n_2 - 1, S_1^2 > S_2^2$$

เมื่อ S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามาก
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อย

2) ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมาจากประชากรที่มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน
 คำนวณจากสูตร $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

3) ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมาจากประชากรที่มีความแปรปรวนเท่ากัน คำนวณจาก
 สูตร $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติทดสอบที่
 \bar{X}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 2
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ

8. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one – way analysis of variance) (กานดา พูนลาภทวี, 2539, หน้า 228)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

9. การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยวิธี S-method ของเชฟเฟ้ (Scheffe) (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, เตือนใจ เกตุษา, และบุญมี พันธุ์ไทย, 2545, หน้า 301)

$$F_1 = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k-1)}$$

$$F_1 = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	F_1	แทน	ค่าสถิติเชฟเฟ้
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2
	K	แทน	จำนวนกลุ่ม
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติ t-test
F	แทน	ค่าสถิติ F-test
P	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
SS	แทน	ค่า sum of squares
MS	แทน	ค่า mean square
df	แทน	ค่า degree of freedom
* $p \leq .05$	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียน การสอนที่มีคุณภาพ 2) ด้านสภาพ

แวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงาม เหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ 4) ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ 5) มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ

ตอนที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ฟรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้วยสถิติทดสอบ t-test และ F-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 87 คน จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรีที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n= 87 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	26	29.90
2) หญิง	61	70.10
2. อายุ		
1) ไม่เกิน 30 ปี	15	17.20
2) 31 – 40 ปี	30	34.50
3) 41 – 50 ปี	33	37.90
4) 51 ปีขึ้นไป	9	10.30
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1) น้อยกว่า 5 ปี	19	21.80
2) 5-10 ปีขึ้นไป	41	47.10
3) มากกว่า 10 ปี	27	31.10
รวม	87	100

จากตาราง 2 พบว่า ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.10 อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.90 รองลงมาคือ ระหว่างอายุ 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.50 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินงานของ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยนำข้อคำถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านโดยภาพรวม และรายข้อดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมประกอบด้วย 5 ด้าน

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (good teacher)	4.58	0.41	มากที่สุด
ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบลสะอาด สวยงามเหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)	4.48	0.48	มาก
ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัยมีประสิทธิภาพในการ ให้บริการ (good activities)	4.26	0.54	มาก
ด้านที่ 4 ภาครีหรือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการ เรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (good partnership)	4.46	0.40	มาก
ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และและสามารถนำไปใช้ได้ จริง (good innovation)	4.19	0.50	มาก
ภาพรวม	4.39	0.41	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การดำเนินงาน กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.41) รองลงมา คือ ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงามเหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$, S.D.=0.48) ด้านที่ 4 ภาควิชาที่สอนที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.40) ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$, S.D.=0.54) และด้านที่ 5 นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.50)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (good teacher)

ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ (good teacher)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จัดทำฐานข้อมูล กศน. ตำบล ในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	4.72	0.56	มากที่สุด
2. จัดทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบลประจำปีที่สุดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นของ สำนักงาน กศน. และหน่วยงานต้นสังกัด ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.71	0.55	มากที่สุด
3. จัดทำข้อมูลจำนวนผู้เรียนและผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นปัจจุบันและเป็นไปตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กศน. กำหนดอย่างสม่ำเสมอ	4.62	0.62	มากที่สุด
4. จัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดอย่างสม่ำเสมอ	4.56	0.60	มากที่สุด
5. จัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละครั้ง เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดอย่างสม่ำเสมอ	4.53	0.63	มากที่สุด
6. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) โดยมีผลงานโดดเด่นเป็นเชิงประจักษ์อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี	4.31	.60	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ (good teacher)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
7. ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนหรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นไปตามเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดครบทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.58	มากที่สุด
8. ครูประพฤติดี มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรับผิดชอบ	4.66	0.48	มากที่สุด
9. ครูให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้รับบริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดี และไม่เลือกปฏิบัติ	4.69	0.47	มากที่สุด
10. ครูปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานให้มีคุณภาพ มีความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ	4.62	0.49	มากที่สุด
11. ครูยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.69	0.47	มากที่สุด
12. ครูพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์	4.60	0.49	มากที่สุด
13. ครูมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหน่วยงานภาคี เครือข่ายในพื้นที่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จในเชิงประจักษ์	4.60	0.49	มากที่สุด
14. ครูใช้ความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการออกแบบกิจกรรม จัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย	4.43	0.50	มาก
15. ครูจัดทำแผนปฏิบัติการ และเครื่องมือในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้น่าสนใจในการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.45	0.55	มาก
16. ครูใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในการประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรม ที่รับผิดชอบ	4.48	0.55	มาก
ภาพรวม	4.58	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดทำฐานข้อมูล กศน. ตำบล ในระบบฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ DMIS ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.56) 2) จัดทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบลประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน. และหน่วยงานต้นสังกัด ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.55) 3) ครูให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้รับบริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดีและไม่เลือกปฏิบัติ และ 4) ครูยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.47) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) โดยมีผลงานโดดเด่น เป็นเชิงประจักษ์อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.60)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)

ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการดูแลรักษาอาคารให้มีความมั่นคง เป็นสัดส่วน และมีความปลอดภัยเป็นประจำ	4.52	0.61	มากที่สุด
2. จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารโดยยึดหลัก 5 ส. อย่างสม่ำเสมอ	4.57	0.62	มากที่สุด
3. ครูให้บริการด้วยความเป็นมิตร มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกเป็นมิตร และมีความสุขในการใช้บริการ	4.71	0.50	มากที่สุด
4. จัดทำจุดให้บริการที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเรียนรู้และเป็นจุดเช็คอินสำหรับผู้ให้บริการภายใน กศน. ตำบล	4.38	0.60	มาก
5. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ	4.46	0.61	มาก
6. จัดทำ QR code สื่อ ความรู้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ	4.41	0.60	มาก
7. จัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นตามสภาพบริบทของพื้นที่ชุมชนภายใน กศน. ตำบล	4.28	0.56	มาก
ภาพรวม	4.48	0.48	มาก

จากตาราง 5 พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ครูให้บริการด้วยความเป็นมิตร มีอัธยาศัยดียิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกเป็นมิตร และมีความสุขในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.50) 2) จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร โดยยึดหลัก 5 ส. อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.62) 3) มีการดูแลรักษาอาคารให้มีความมั่นคง เป็นสัดส่วนและมีความปลอดภัยเป็นประจำ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นตามสภาพบริบทของพื้นที่ชุมชนภายใน กศน. ตำบล กศน. ตำบลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.56)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)

ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่องและมีผลเชิง ประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์อย่าง สม่ำเสมอ	4.47	0.59	มาก
2. จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดและมีผลเชิง ประจักษ์โดดเด่น โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์อย่าง สม่ำเสมอ	4.23	0.64	มาก
3. จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่อง และมีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ	4.13	0.67	มาก
4. นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการใช้ในการจัด กิจกรรมและใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.41	0.56	มาก
5. ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐานความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบอย่าง สม่ำเสมอ	4.11	0.71	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. ออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาต่อเรื่องที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ	4.32	0.67	มาก
7. ออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ	4.03	0.71	มาก
8. นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ	4.33	0.58	มาก
ภาพรวม	4.26	0.54	มาก

จากตาราง 6 พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.54) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องและมีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.59) 2) นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา บูรณาการใช้ในการจัดกิจกรรมและใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.56) และ 3) นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ออกแบบ กิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.03$ S.D.=0.71)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership)

ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็งโดยมีการร่วมจัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมของ กศน. ตำบลอย่างสม่ำเสมอ	4.39	0.49	มาก
2. จัดหาอาสาสมัคร กศน. ตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม กศน. ตำบลอย่างสม่ำเสมอ	4.52	0.53	มากที่สุด
3. จัดหาอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เพื่อร่วมส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างสม่ำเสมอ	4.61	0.51	มากที่สุด
4. จัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมส่งเสริมและสนับสนุน ประสานประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ	4.31	0.51	มาก
ภาพรวม	4.46	0.40	มาก

จากตาราง 7 พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) จัดหาอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เพื่อร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.51) 2) จัดหาอาสาสมัคร กศน. ตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม กศน. ตำบลอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.53) 3) ดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งโดยมีการร่วมจัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมของ กศน. ตำบลอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.49) และ 4) จัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมส่งเสริมและสนับสนุน ประสานประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.31$ S.D.=0.51)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงาน ตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation)

ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation)	ระดับการดำเนินงาน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ	4.38	0.58	มาก
2. นำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ	4.15	0.62	มาก
3. นำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.63	มาก
4. นำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.11	0.61	มาก
5. นำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.09	0.60	มาก
6. นำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.06	0.67	มาก
7. นำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนามาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้ง Facebook, Line, Website วิทยุชุมชน อย่างสม่ำเสมอ	4.39	0.58	มาก
ภาพรวม	4.19	0.50	มาก

จากตาราง 8 พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ 1) นำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนามาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้ง Facebook, Line, Website วิทยุชุมชน อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.58) 2) นำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึง มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.58) 3) นำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.63) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.67)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ และประสบการณ์ในการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ independent sample test

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ

การพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี ปริเมียม	เพศ				t	p
	ชาย (n=26)		หญิง (n=61)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียน การสอนที่มีคุณภาพในระดับต่างๆ (good teacher)	4.49	0.41	4.61	0.40	-1.40	.165
ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและ เอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)	4.39	0.50	4.52	0.47	-1.11	.268

ตาราง 9 (ต่อ)

การพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม	เพศ				t	p
	ชาย (n=26)		หญิง (n=61)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)	4.24	0.58	4.26	0.53	-0.17	.864
ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้ อย่างมีคุณภาพ (good partnership)	4.47	0.40	4.45	0.41	0.21	.830
ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และ สามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation)	4.23	0.46	4.18	0.53	0.44	.657
ภาพรวม	4.36	0.42	4.40	0.41	-0.43	.669

จากตาราง 9 พบว่าผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ

การพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการ เรียนการสอนที่มีคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.128	3	0.043	0.252	.859
	ภายในกลุ่ม	14.022	83	0.169		
	รวม	14.150	86			

ตาราง 10 (ต่อ)

การพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบลสะอาดสวยงามเหมาะ กับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.219	3	0.073	0.310	.818
	ภายในกลุ่ม	19.570	83	0.236		
	รวม	19.789	86			
ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความ ทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	0.749	3	0.250	0.846	.473
	ภายในกลุ่ม	24.498	83	0.295		
	รวม	25.247	86			
ด้านที่ 4 ภาศึเครือข่ายที่สามารถ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียน การสอน ได้อย่างมีคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.281	3	0.094	0.577	.632
	ภายในกลุ่ม	13.495	83	0.163		
	รวม	13.776	86			
ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และและสามารถนำไปใช้ได้จริง	ระหว่างกลุ่ม	1.384	3	0.461	1.876	.140
	ภายในกลุ่ม	20.411	83	0.246		
	รวม	21.795	86			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.280	3	0.093	0.550	.650
	ภายในกลุ่ม	14.067	83	0.160		
	รวม	14.347	86			

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการ เรียนการสอนที่มีคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.328	2	0.164	0.998	.373
	ภายในกลุ่ม	13.822	84	0.165		
	รวม	14.150	86			
ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงามเหมาะกับ บริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.441	2	0.220	0.957	.388
	ภายในกลุ่ม	19.348	84	0.230		
	รวม	19.789	86			
ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความ ทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.534	2	0.767	2.716	.072
	ภายในกลุ่ม	23.713	83	0.282		
	รวม	25.247	86			
ด้านที่ 4 ภาศึเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้ อย่างมีคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.694	2	0.347	2.228	.114
	ภายในกลุ่ม	13.082	84	0.156		
	รวม	13.776	86			
ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และ และสามารถนำไปใช้ได้จริง	ระหว่างกลุ่ม	1.229	2	0.614	2.509	.087
	ภายในกลุ่ม	20.566	84	0.245		
	รวม	21.795	86			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.684	2	0.342	2.101	.129
	ภายในกลุ่ม	13.663	84	0.163		
	รวม	14.347	86			

จากตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปราย
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 111 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี, 2564, หน้า 4)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2564 แต่เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย จึงใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน

1.2.2 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยแบ่งจำนวนประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้เป็น 13 กลุ่ม ตามรายชื่อสถานศึกษาในแต่ละอำเภอของจังหวัดสระบุรี พร้อมแสดงจำนวนตำบล เมื่อได้จำนวนประชากรที่ต้องการแล้ว นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดสรรตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ ซึ่งสามารถคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอโดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของ ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดีพรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับ เพศ อายุ และประสบการณ์ในปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดสระบุรี ตามองค์ประกอบ กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ
4. ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

ได้อย่างมีคุณภาพ

5. ด้านนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 87 ฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำคำถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยนำข้อคำถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงโดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยใช้การทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ กับผลของการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยใช้การทดสอบเอฟ (F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี พบว่า ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาคือ ระหว่างอายุ 31- 40 ปี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปีขึ้นไป ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี จำนวน 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงามเหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัยมีประสิทธิภาพในการให้บริการ และด้านมินิวัครมที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในระดับต่างๆ (good teacher) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) จัดทำฐานข้อมูล กศน. ตำบล ในระบบฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ 2) จัดทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบล ประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน. และหน่วยงานต้นสังกัด ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง 3) ครูให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้รับบริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดี และไม่เลือกปฏิบัติ 4) ครูยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) โดยมีผลงานโดดเด่นเป็นเชิงประจักษ์อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ครูให้บริการด้วยความเป็นมิตรมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกเป็นมิตร และมีความสุขในการใช้บริการ 2) จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร โดยยึดหลัก 5 ส. อย่างสม่ำเสมอ 3) มีการดูแลรักษาอาคารให้มีความมั่นคง เป็นสัดส่วน และมีความปลอดภัยเป็นประจำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นตามสภาพบริบทของพื้นที่ชุมชนภายใน กศน. ตำบล

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง และมีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ 2) นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการใช้ในการจัดกิจกรรมและใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ 3) นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชน

1.4 ด้านมีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) จัดหาอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เพื่อร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างสม่ำเสมอ 2) จัดหาอาสาสมัคร กศน. ตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม กศน. ตำบล อย่างสม่ำเสมอ 3) ดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งโดยมีการร่วมจัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการกิจกรรมของ กศน. ตำบลอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมส่งเสริมและสนับสนุน ประสานประโยชน์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านมีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) นำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนามาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้ง Facebook, Line, Website วิทยุชุมชน อย่างสม่ำเสมอ 2) นำเทคโนโลยีนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ 3) นำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ในการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ดังนี้

2.1 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้มีข้อค้นพบที่นำมากำหนดเป็นประเด็นสำหรับอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ ตั้งไว้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงาน กศน. ตำบล 5 ดี พรีเมี่ยม เป็นนโยบายการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานของ สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ซึ่งสถานศึกษา กศน. อำเภอ ทุกแห่งในสังกัดสำนักงาน กศน. จะต้องขับเคลื่อนนโยบาย ในการยกระดับ กศน. ตำบล อำเภอละ 1 แห่ง เพื่อคัดเลือกเป็น กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม

1.1 ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในระดับต่างๆ (good teacher) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู กศน. ตำบล ต้องมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ภารกิจ นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกปีงบประมาณ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีระพันธ์ อินทรพันธ์ (2556, หน้า 75) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาคาร กศน. ตำบล บางแห่งยังไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ สภาพอาคารสถานที่ยังไม่มั่นคงถาวร และสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกอบกุล กลับอำไพ (2551, หน้า 60) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย

พบว่า สภาพอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมยังไม่เอื้อในการจัดการเรียนรู้ และตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน อาคารไม่เป็นเอกเทศ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และไม่มีข้อมูลสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิโรจน์ ใจบุญ (2552, หน้า 80) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคับแคบ ไม่สามารถจัดกิจกรรมบางอย่างได้ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน มีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของทิวพร จุมศรีสิงห์ (2553, หน้า 60) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช มาตรฐานด้านปัจจัย โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครู กศน. ตำบล มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีการสำรวจข้อมูลชุมชนและความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงสถานการณ์การเกิดโรคระบาด ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบออนไลน์ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนิรัตน์ ปัตถาทุม (2557, หน้า 95) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ครู กศน. ตำบล มีการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งงานตามนโยบาย และกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ ใจบุญ (2552, หน้า 80) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของ ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรพิพัฒน์ ชื้อสัตย์ (2555, หน้า 136) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน. ตำบล โดยมีแนวทางในการพัฒนา มีการอบรมวิเคราะห์หลักสูตร อบรมครูและวิทยากร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักศึกษาและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของทวิโชค เรื่องขจรเมธี (2556, หน้า 66) ที่ได้ศึกษา เรื่อง สภาพการปฏิบัติงานของศูนย์ศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพะเยา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครู กศน. ตำบล ต้องปฏิบัติงานในชุมชน และต้องมีการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ในการร่วมจัดกิจกรรม กับหน่วยงานในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านการศึกษาพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทวิโชค เรืองขจรเมธี (2556, หน้า 66) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพะเยา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.5 ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ต้องการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเพื่อเพิ่มช่องทางและโอกาสในการเรียนรู้ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด และให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิชาติ ชันธชัย (2559, หน้า 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการบริหารจัดการในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ในการดำเนินงาน บริหารจัดการ กศน. ตำบล ทั้งด้านการจัดการศึกษาพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสภาพปัจจุบัน ครู กศน. ตำบล ทั้งเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีสิทธิเสรีภาพ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เท่าเทียมกัน มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด มีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการอบรมและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเลิศชาย ปานमुख (2560, หน้า 106) ได้ศึกษาการบริหาร

จัดการศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์ฯ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครู กศน. ตำบล ได้รับการอบรมและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงอายุและวัยใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิชาติ ชันธชัย (2559, หน้า 130) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดสระบุรี ส่วนใหญ่จะมีบริบท สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการคล้ายกัน นอกจากนี้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ยังอยู่ในการบังคับบัญชาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ครู กศน. ตำบลนั้น จะต้องมีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการดำเนินงาน กศน. ตำบล และต้องปฏิบัติงานตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน กศน. ดังนั้นไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากหรือน้อย ถ้ามีความมุ่งมั่นตั้งใจ และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจึงไม่มีผลต่อการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของพรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559, หน้า 125) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการศึกษพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านที่ 1 ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (good teacher) สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมหรือพัฒนาความรู้ให้แก่ ครู กศน. ตำบล ในเรื่องการเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) หรือการส่งผลงานประกวด (best practice) ของครู กศน. ตำบล แต่ละตำบลเพื่อเป็นการกระตุ้นและฝึกให้ครู กศน. ตำบล ได้รายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice)

1.2 ด้านที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in) ผู้อำนวยการสถานศึกษา ควรให้ครู กศน. ตำบล สำรวจจุดเด่น หรือเอกลักษณ์ที่โดดเด่นภายในตำบลที่ตนเองรับผิดชอบ แล้วจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นบอร์ดหรือไวนิล หรือทำเป็นมุมที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่โดดเด่นไว้ภายใน กศน. ตำบล หรืออาจจะให้ ครู กศน. ตำบลมีการประกวดการจัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ในแต่ละตำบล

1.3 ด้านที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities) สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการอบรมให้ความแก่ ครู กศน. ตำบล ในเรื่องการออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยอาจจะมีการสำรวจความต้องการ กลุ่มเป้าหมายในชุมชน ว่ามีความต้องการเรียนรู้ด้านใด ครู กศน. ตำบล จึงจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน

1.4 ด้านที่ 4 มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership) ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู กศน. ตำบล ควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในเรื่องการจัด MOU เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเป็นการประสานประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

1.5 ด้านที่ 5 มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation) สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากร ครู กศน. ตำบล ในด้านการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีความหลากหลาย มีความดึงดูด และน่าสนใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เหมาะสมกับบริบทชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา การดำเนินงาน กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของ ครู กศน. ตำบล เพื่อที่จะได้แนวทางที่เหมาะสม และนำไปใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม

2.2 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบ ในการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไข
เพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2549). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์
กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน”. กรุงเทพฯ :
สำนักวิชาการและมาตรฐาน.
- _____. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.
2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย.
- _____. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา 117 ปี วันคล้ายวันสถาปนา.
กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 - 2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กอบกุล กลีบอำไพ. (2551). การบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชนของครูประจำศูนย์การเรียน ชุมชน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- เกรียงไกร วงศ์วิริยชาติ. (2561). คุณลักษณะหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยตำบลที่พึงประสงค์ จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จรวัยพร ธรณินทร์. (2550). แนวโน้มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยุคใหม่ที่ทิศทาง
กศน. ยุคใหม่ปี 2551. เอกสารการประชุมผู้บริหาร กศน. ทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ :
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จรัสศรี ป่านแก้ว. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยระดับตำบลของคณะกรรมการศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยระดับตำบล จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ญาณพล พันธคำ. (2561). **แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทวีโชค เรืองขจรเมธี (2556). **สภาพการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ทิวาพร จุมศรีสิงห์. (2553). **การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 11)**. กรุงเทพฯ : บิซิเนสสอร์แอนด์ดี.
- นันทิดา ปินดาวงศ์. (2557). **การศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ประคอง กรรณสูตร. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุงแก้ไข)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ หลักเฉลิมพร. (2559). **สภาพปัญหาและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์. (2555). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. (2551, มีนาคม 3). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 125 ตอนที่ 41 ก. หน้า 1-2.
- เลิศชาย ปานมุข. (2560). **การบริหารจัดการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- วรรัตน์ อภินันท์กุล. (2551). **แนวทางการพัฒนาดำเนินการยกย่องครูภูมิปัญญาไทยในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นอย่างครบวงจร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิเชียร โยมา. (2553). **รูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิโรจน์ ใจบุญ. (2552). การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วิไล ทองแผ่. (2542). ความรู้เบื้องต้นพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- วีระพันธ์ อินทรพันธ์. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2551). พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมปอง วิมาโร. (2554). สภาพการดำเนินงาน กศน. ตำบล : แหล่งเรียนรู้ราคาถูก สำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
_____. (2550). ปฏิรูปการศึกษาแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบ
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-
2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2549). ความรู้พื้นฐานในการ
ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
_____. (2551ก). แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551ก). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.
2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2552). คู่มือการดำเนินงาน กศน. ตำบล. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2553). คู่มือปฏิบัติการหัวหน้า กศน. ตำบล. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.
- _____. (2554). มาตรฐาน กศน. ตำบล. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.
- _____. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580 ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กศน. กรุงเทพฯ :
กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.

- _____. (2563ก). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน.** กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.
- _____. (2563ข). **แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสำนักงาน กศน.** กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2564). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน.** กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี. (2564). **สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2564.** สระบุรี : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ.
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2547). **การจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2549). **แผนปฏิบัติราชการการศึกษานอกโรงเรียน ปี 2549.** กรุงเทพฯ : พ.ศ. พัฒนา.
- สุนิรัตน์ ปัตถาทุม. (2557). การศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4,(2 พฤษภาคม-สิงหาคม), 60-65.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2543). **ยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- _____. (2551). **“การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต,” แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, เตือนใจ เกตุษา, และบุญมี พันธุ์ไทย. (2545). **วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา 1** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). **จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ ชันธชัย. (2559). **ปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.**
- Cronbach, L.J. (1971). *Essentials of psychological testing* (4th ed.). New York : Harper & Row.
- _____. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : Harper Collins.
- Jarvis, D. (1983). *Experience and education.* New York : Collier.
- Yamane, Taro. (1973). *Elementary Sampling Theory.* London : Prentice-Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม
ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

2. แบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น และเสนอผลการวิจัยเป็น ภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ทางราชการแต่ประการใดขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง

3. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับสอบถามครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ รายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านครูมีสมรรถนะในการจัด การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ กศน. ตำบล สะอาด สวยงาม เหมาะกับบริบทของพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ 4) ด้านภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียน การสอน ได้อย่างมีคุณภาพ 5) มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี

นักศึกษานิเทศศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ข้อที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง

2. อายุ
 - น้อยกว่า 30 ปี
 - 31 – 40 ปี
 - 41 – 50 ปี
 - 51 ปี ขึ้นไป

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - น้อยกว่า 5 ปี
 - 5 - 10 ปี
 - 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยแบ่งระดับการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับระดับการดำเนินงานของท่านมากที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล ตามองค์ประกอบ 5 ข้อ	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1. ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในระดับต่างๆ (good teacher)						
1.1 ด้านวิชาการ						
1.	มีการจัดทำฐานข้อมูล กศน. ตำบล ในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน					
2.	มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบล ประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน. และหน่วยงานต้นสังกัด					
3.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เรียนและผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นปัจจุบันและเป็นตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กศน. กำหนด					
4.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด					
5.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด					
6.	มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) มีผลงานโดดเด่นเป็นเชิงประจักษ์					
7.	มีการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนหรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นไปตามเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดครบทุกกิจกรรม					
1.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม						
8.	ครูประพฤติดี มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรับผิดชอบ					
9.	ครูให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้รับบริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดี และไม่เลือกปฏิบัติ					
10.	ครูปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานให้มีคุณภาพ มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ					
11.	ครูยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู					
12.	ครูพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์					
13.	ครูมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหน่วยงานภาคีเครือข่าย อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จในเชิงประจักษ์					

ข้อที่	การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล ตามองค์ประกอบ 5 ข้อ	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
1.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความสามารถ						
14.	ครูมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการออกแบบ กิจกรรมจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้เรียน ทุกกลุ่มเป้าหมาย					
15.	ครูจัดทำแผนปฏิบัติการ และเครื่องมือในการสร้างสรรค์สื่อ การเรียนการสอน เพื่อให้น่าสนใจในการกระตุ้นการเรียนรู้ ของผู้เรียน					
16.	ครูมีความคิดสร้างสรรค์ ในการประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรม ที่ได้รับผิดชอบ					
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ กศน. ตำบล ดึงดูดความสนใจและเอื้อต่อการเรียนรู้ (good place best-check in)						
17.	มีการดูแลรักษาอาคารให้มีความมั่นคง เป็นสัดส่วนและ มีความปลอดภัย					
18.	มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร โดยยึดหลัก 5 ส.					
19.	ครูให้บริการด้วยความเป็นมิตร มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกเป็นมิตร และมีความสุขในการใช้บริการ					
20.	มีการจัดทำจุดให้บริการที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ในการเรียนรู้และเป็นจุดเช็คอินสำหรับผู้ใช้บริการ					
21.	มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายและเอื้อต่อ การเรียนรู้					
22.	มีการจัดทำ QR code สื่อ ความรู้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ ในการศึกษาเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการ					
23.	มีการจัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่น ตามสภาพบริบทของพื้นที่ชุมชน					
3. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพในการให้บริการ (good activities)						
24.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่อง และ มีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบ ออนไลน์					

ข้อที่	การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล ตามองค์ประกอบ 5 ข้อ	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
25.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ และมีผล เชิงประจักษ์ โดดเด่น โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ ระบบออนไลน์					
26.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่อง และ มีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบ ออนไลน์					
27.	มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการใช้ ในการจัดกิจกรรมและใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
28.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนการศึกษา พื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของ ชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและ เป็นระบบ					
29.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ					
30.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ					
31.	มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
4. มีภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ (good partnership)						
32.	มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งโดยมีการร่วมจัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมของ กศน. ตำบล					
33.	มีการจัดหาอาสาสมัคร กศน. ตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรม กศน. ตำบล					
34.	มีการจัดหาอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เพื่อร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย					

ข้อที่	การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมียม ของครู กศน. ตำบล ตามองค์ประกอบ 5 ข้อ	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
35.	มีการจัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมส่งเสริมและสนับสนุน ประสานประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการ					
5. มีนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (good innovation)						
36.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ					
37.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ					
38.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ					
39.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน					
40.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน					
41.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน					
42.	มีการนำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนาใช้ในการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้ง Facebook, Line, Website วิทยุชุมชน					

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในการอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตารางค่าผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อและเนื้อหา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบล ต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม ของครู กศน. ตำบล

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ 5 ดี พรีเมี่ยม

ของครู กศน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1.	มีการจัดทำฐานข้อมูล กศน. ตำบล ในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
2.	มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ กศน. ตำบล ประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นของสำนักงาน กศน. และหน่วยงานต้นสังกัด	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เรียนและผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นปัจจุบันและเป็นตามเกณฑ์ที่สำนักงาน กศน. กำหนด	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ที่เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5.	มีการจัดทำข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
6.	มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ดี (best practice) มีผลงานโดดเด่นเป็นเชิงประจักษ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7.	มีการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนหรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นไปตามเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดครบทุกกิจกรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8.	ครูประพฤติดี มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรับผิดชอบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9.	ครูให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้รับบริการด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยดี และไม่เลือกปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10.	ครูปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานให้มีคุณภาพ มีความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11.	ครูยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12.	ครูพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ สั่งสมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13.	ครูมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหน่วยงานภาคีเครือข่าย อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จในเชิงประจักษ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
14.	ครุมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15.	ครูจัดทำแผนปฏิบัติการ และเครื่องมือในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ น่าสนใจในการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16.	ครุมีความคิดสร้างสรรค์ ในการประชาสัมพันธ์งานและ กิจกรรมที่รับผิดชอบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17.	มีการดูแลรักษาอาคารให้มี ความมั่นคง เป็นสัดส่วนและมีความปลอดภัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18.	มีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคาร โดยยึดหลัก 5 ส.	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19.	ครูให้บริการด้วยความเป็นมิตร มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึก เป็นมิตร และมีความสุข ในการใช้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20.	มีการจัดทำจุดให้บริการที่ใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยี ในการเรียนรู้และเป็นจุดเช็คคอิน สำหรับผู้ให้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21.	มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ที่หลากหลายและเอื้อต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
22.	มีการจัดทำ QR code สื่อความรู้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23.	มีการจัดทำเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นตามสภาพบริบทของพื้นที่ชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่อง และมีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ และมีผลเชิงประจักษ์ โดดเด่น โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26.	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่อง และมีผลเชิงประจักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ระบบออนไลน์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27.	มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการใช้ในการจัดกิจกรรมและใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
28.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาต่อเรื่องที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30.	มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31.	มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
32.	มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งโดยมีการร่วมจัด ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมของ กศน. ตำบล	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
33.	มีการจัดหาอาสาสมัคร กศน. ตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรม กศน. ตำบล	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34.	มีการจัดหาอาสาสมัครส่งเสริม การอ่าน เพื่อร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
35.	มีการจัดทำ MOU ร่วมกับ หน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้ง ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อร่วมส่งเสริมและสนับสนุน ประสานประโยชน์ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
36.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และ นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้ชุมชน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง ทัวถึงมีคุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และ นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมการศึกษา ต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทัวถึง มีคุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
38.	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาพื้นฐาน มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
40.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรม การศึกษาต่อเนื่อง มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
41.	มีการนำรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
42.	มีการนำนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนาใช้ในการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆที่หลากหลาย ทั้ง Facebook, Line, Website วิทยุชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตร
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนติ เฉลยวาเรศ อาจารย์ประจำหลักสูตร
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนื่องพะนอม อาจารย์ประจำหลักสูตร
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ ดร.ธันยนันท์ ทองบุญตา อาจารย์ประจำหลักสูตร
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๑๒/๒๕๖๕

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมีอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๑๓/๒๕๖๕

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมีอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรวิชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๑๕/๒๕๖๕

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.เนติ เฉลยวาเรศ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมีอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๑๑/๒๕๖๕

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนื่องพะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมีอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ไคร์ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๑๔/๒๕๖๕

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.ฉันทนันท์ ทองบุญตา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. เค้าโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวรวิวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับการอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน. ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมีอาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก ท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out)
เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๕๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ ครู กศน.ตำบล ในสังกัดของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภัสสกร เลาสวัสดิ์กุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒, ๐-๓๖๔๒-๗๔๘๕-๔๓ ต่อ ๑๔๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

E-mail : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๕๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมรรคา
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัช ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ครู กศน.ตำบล ในสังกัดของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒, ๐-๓๖๔๒-๗๔๘๕-๙๓ ต่อ ๑๔๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

E-mail : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สำนักงาน กศน. จังหวัดสระบุรี

รับที่ 04 ก.พ. 2565

เลขที่ 946

ลา 9.00

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/ ๕๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ถนนนารายณ์มหาราช

อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชช ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ครู กศน.ตำบล ในสถานศึกษาสังกัดของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

- กลุ่มผู้อำนวยการ.....
- กลุ่มยุทธศาสตร์.....
- กลุ่มส่งเสริมฯนอกระบบ.....
- กลุ่มส่งเสริมฯตามอัธยาศัย.....
- กลุ่มส่งเสริมภาคีเครือข่าย.....
- กลุ่มนิเทศติดตาม.....
- กลุ่มงานอื่นๆ.....

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒, ๐-๓๖๔๒-๗๔๘๕-๙๓ ต่อ ๑๔๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

E-mail : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/ ๖๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ด้วยนางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา กศน.ตำบลต้นแบบ ๕ ดี พรีเมียม ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี โดยมี อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางสาวรวีวรรณ วงศ์มณี ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ครู กศน.ตำบล ในสถานศึกษาของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒, ๐-๓๖๔๒-๗๔๘๕-๙๓ ต่อ ๑๔๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

E-mail : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

		เพศ	อายุ	ประสบการณ์
N	Valid	87	87	87
	Missing	0	0	0

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	26	29.9	29.9	29.9
	หญิง	61	70.1	70.1	100.0
Total		87	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เกิน 30 ปี	15	17.2	17.2	17.2
	31 - 40 ปี	30	34.5	34.5	51.7
	41 - 50 ปี	33	37.9	37.9	89.7
	51 ปี ขึ้นไป	9	10.3	10.3	100.0
	Total	87	100.0	100.0	

ประสบการณ์

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 5 ปี	19	21.8	21.8	21.8
	5 - 10 ปี	41	47.1	47.1	69.0
	มากกว่า 10 ปี	27	31.0	31.0	100.0
	Total	87	100.0	100.0	

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ครูมีสมรรถนะ_sum	87	3.56	5.00	4.5783	.40563
สภาพแวดล้อม_sum	87	3.00	5.00	4.4778	.47969
กิจกรรม_sum	87	3.00	5.00	4.2557	.54182
ภาคีเครือข่าย_sum	87	3.25	5.00	4.4569	.40023
นวัตกรรม_sum	87	3.00	5.00	4.1938	.50342
ภาพรวม_sum	87	3.16	5.00	4.3925	.40844
Valid N (listwise)	87				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ1	87	3	5	4.72	.564
ข้อ2	87	3	5	4.71	.548
ข้อ3	87	3	5	4.62	.615
ข้อ4	87	3	5	4.56	.604
ข้อ5	87	3	5	4.53	.626
ข้อ6	87	3	5	4.31	.597
ข้อ7	87	3	5	4.59	.582
ข้อ8	87	4	5	4.66	.478
ข้อ9	87	4	5	4.69	.465
ข้อ10	87	4	5	4.62	.488
ข้อ11	87	4	5	4.69	.465
ข้อ12	87	4	5	4.60	.493
ข้อ13	87	4	5	4.60	.493
ข้อ14	87	4	5	4.43	.497
ข้อ15	87	3	5	4.45	.545
ข้อ16	87	3	5	4.48	.547
ครูมีสมรรถนะ_sum	87	3.56	5.00	4.5783	.40563
Valid N (listwise)	87				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ17	87	3	5	4.52	.607
ข้อ18	87	3	5	4.57	.622
ข้อ19	87	3	5	4.71	.504
ข้อ20	86	3	5	4.38	.597
ข้อ21	87	3	5	4.46	.606
ข้อ22	87	3	5	4.41	.601
ข้อ23	87	3	5	4.28	.564
สภาพแวดล้อม_sum	87	3.00	5.00	4.4778	.47969
Valid N (listwise)	86				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ24	87	3	5	4.47	.587
ข้อ25	87	3	5	4.23	.642
ข้อ26	87	3	5	4.13	.661
ข้อ27	87	3	5	4.41	.561
ข้อ28	87	3	5	4.11	.706
ข้อ29	87	3	5	4.32	.673
ข้อ30	87	3	5	4.03	.706
ข้อ31	87	3	5	4.33	.584
กิจกรรม_sum	87	3.00	5.00	4.2557	.54182
Valid N (listwise)	87				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ32	87	4	5	4.39	.491
ข้อ33	87	3	5	4.52	.525
ข้อ34	87	3	5	4.61	.514
ข้อ35	87	3	5	4.31	.513
ภาคีเครือข่าย_sum	87	3.25	5.00	4.4569	.40023
Valid N (listwise)	87				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ข้อ36	87	3	5	4.38	.575
ข้อ37	87	3	5	4.15	.620
ข้อ38	87	3	5	4.17	.633
ข้อ39	87	3	5	4.11	.618
ข้อ40	87	3	5	4.09	.603
ข้อ41	87	3	5	4.06	.671
ข้อ42	87	3	5	4.39	.578
นวัตกรรม_sum	87	3.00	5.00	4.1938	.50342
Valid N (listwise)	87				

เพศ

T-Test

Group Statistics

	เพศ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ครุมีสมรรถนะ_sum	ชาย	26	4.4856	.40709	.07984
	หญิง	61	4.6178	.40183	.05145
สภาพแวดล้อม_sum	ชาย	26	4.3901	.50396	.09883
	หญิง	61	4.5152	.46823	.05995
กิจกรรม_sum	ชาย	26	4.2404	.57763	.11328
	หญิง	61	4.2623	.53068	.06795
ภาคีเครือข่าย_sum	ชาย	26	4.4712	.39577	.07762
	หญิง	61	4.4508	.40523	.05188
นวัตกรรม_sum	ชาย	26	4.2308	.45549	.08933
	หญิง	61	4.1780	.52532	.06726
ภาพรวม_sum	ชาย	26	4.3636	.42169	.08270
	หญิง	61	4.4048	.40559	.05193

อายุ ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ครุมีสมรรถนะ_sum	Between Groups	.128	3	.043	.252	.859
	Within Groups	14.022	83	.169		
	Total	14.150	86			
สภาพแวดล้อม_sum	Between Groups	.219	3	.073	.310	.818
	Within Groups	19.570	83	.236		
	Total	19.789	86			
กิจกรรม_sum	Between Groups	.749	3	.250	.846	.473
	Within Groups	24.498	83	.295		
	Total	25.247	86			
ภาคีเครือข่าย_sum	Between Groups	.281	3	.094	.577	.632
	Within Groups	13.495	83	.163		
	Total	13.776	86			
นวัตกรรม_sum	Between Groups	1.384	3	.461	1.876	.140
	Within Groups	20.411	83	.246		
	Total	21.795	86			
ภาพรวม_sum	Between Groups	.280	3	.093	.550	.650
	Within Groups	14.067	83	.169		
	Total	14.347	86			

ประสพการณ์ ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ครุมีสมรรถนะ_sum	Between Groups	.328	2	.164	.998	.373
	Within Groups	13.822	84	.165		
	Total	14.150	86			
สภาพแวดล้อม_sum	Between Groups	.441	2	.220	.957	.388
	Within Groups	19.348	84	.230		
	Total	19.789	86			
กิจกรรม_sum	Between Groups	1.534	2	.767	2.716	.072
	Within Groups	23.713	84	.282		
	Total	25.247	86			
ภาคีเครือข่าย_sum	Between Groups	.694	2	.347	2.228	.114
	Within Groups	13.082	84	.156		
	Total	13.776	86			
นวัตกรรม_sum	Between Groups	1.229	2	.614	2.509	.087
	Within Groups	20.566	84	.245		
	Total	21.795	86			
ภาพรวม_sum	Between Groups	.684	2	.342	2.101	.129
	Within Groups	13.663	84	.163		
	Total	14.347	86			

Independent Samples Test เพศ

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ครูมีสมรรถนะ_sum	Equal variances assumed	.129	.720	-1.400	85	.165	-.13225	.09448	-.32010	.05560
	Equal variances not assumed			-1.392	46.719	.170	-.13225	.09498	-.32335	.05885
สภาพแวดล้อม_sum	Equal variances assumed	.100	.753	-1.115	85	.268	-.12511	.11219	-.34818	.09795
	Equal variances not assumed			-1.082	44.283	.285	-.12511	.11559	-.35804	.10781
กิจกรรม_sum	Equal variances assumed	.256	.614	-.172	85	.864	-.02191	.12762	-.27566	.23184
	Equal variances not assumed			-.166	43.858	.869	-.02191	.13210	-.28816	.24434
ภาคีเครือข่าย_sum	Equal variances assumed	.007	.934	.216	85	.830	.02033	.09426	-.16709	.20775
	Equal variances not assumed			.218	48.314	.829	.02033	.09336	-.16735	.20802
นวัตกรรม_sum	Equal variances assumed	.444	.507	.446	85	.657	.05278	.11846	-.18275	.28831
	Equal variances not assumed			.472	54.132	.639	.05278	.11182	-.17139	.27696
ภาพรวม_sum	Equal variances assumed	.059	.809	-.429	85	.669	-.04123	.09612	-.23234	.14988
	Equal variances not assumed			-.422	45.645	.675	-.04123	.09765	-.23784	.15537

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาววิวิรรณ วงค์มณี
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2513
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1/37 หมู่ที่ 4 ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2532 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2566 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี